

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ

POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης
Master Thesis

«Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Στρατιωτικές και μη στρατιωτικές αποστολές και επιχειρήσεις»

« Common Security and Defense Policy of the European Union: Military and civilian missions and operations »

«Γεώργιος» «Παπαζήσης» / «Georgios» «Papazisis»

A.M. / R.N. : «7114132200198 »

Ειδικές Εκδόσεις / Special Publications:

No. « 2024044»

Αθήνα, Μάρτιος 2024
Athens, March 2024

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ
POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης Master Thesis

«Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Στρατιωτικές και μη στρατιωτικές αποστολές και επιχειρήσεις»

«Common Security and Defense Policy of the European Union: Military and civilian missions
and operations»

«Γεώργιος» «Παπαζήσης» / «Georgios» «Papazisis»

A.M. / R.N. : « 7114132200198 »

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Δρ. «Λέκκας Ε.»,
«Καθηγ. ΕΚΠΑ»

Δρ. «Σκούρτσος Ε.»,
«Επικ. Καθηγ. ΕΚΠΑ»

Δρ. «Δανάμος Γ.»,
«Δρ. Γεωλόγος, Ε.Δ.Ι.Π. ΕΚΠΑ»

«Ειδική Επ Καθοδήγηση»

«Μαρτζάκης Β.»

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	i
Περίληψη	iii
Abstract	iv
Ευχαριστίες	vi
Κατάλογος Διαγραμμάτων	vii

Κεφάλαιο 1. Ιστορική Αναδρομή (1992 – Σήμερα):.....1

1.1. Η ΚΠΑΑ στις αρχές της	1
1.1.1. Ανάλυση της συνθήκης του Μάαστριχτ και του πώς θεσπίστηκε η ΚΠΑΑ ..	2
1.1.2. Οι αρχικοί στόχοι και η πολιτική προσέγγιση της ΕΕ στην ασφάλεια και την άμυνα.	3
1.1.3. Σημαντικά γεγονότα και αλλαγές στην ΚΠΑΑ από το 1990 έως σήμερα	4
1.1.4. Η διαβούλευση της Λισαβόνας και οι εξελίξεις που επήλθαν από την αύξηση των απειλών και την επιθυμία για αυξημένη στρατιωτική ικανότητα	6
1.2. Σημαντικά Γεγονότα και Αποστολές της ΚΠΑΑ.....	7
1.2.1. Ανάλυση συγκεκριμένων σημαντικών γεγονότων, όπως η κρίση στα Βαλκάνια, ο πόλεμος στο Κόσσοβο, και άλλες περιπτώσεις που επηρέασαν την ΚΠΑΑ.....	8
1.2.2. Πώς αντιμετωπίστηκαν αυτές οι κρίσεις από την ΕΕ	9
1.3. Συνεργασία με Διεθνείς Εταίρους	10
1.3.1. Πώς η ΚΠΑΑ επιδρά στη σχέση της ΕΕ με άλλες διεθνείς οργανώσεις και χώρες, όπως ο ΟΗΕ, το ΝΑΤΟ, και οι Ηνωμένες Πολιτείες	11
1.3.2. Παραδείγματα συνεργασίας και αντιφάσεων	12
1.4. Επιπτώσεις στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας	13
1.4.1. Πώς η ΚΠΑΑ επηρέασε την πολιτική ασφάλεια των κρατών μελών.....	13
1.4.2. Πιθανές αλλαγές στην πορεία της ΚΠΑΑ και τη στρατηγική της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας.....	14

Κεφάλαιο 2. Δομή και Πλαίσιο Λειτουργίας της ΚΠΑΑ16

2.1. Θεσμικά Όργανα της ΚΠΑΑ	16
2.2. Αρμοδιότητες των Θεσμικών Οργάνων	17
2.2.1. Ποιες είναι οι αρμοδιότητες κάθε θεσμικού οργάνου στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ	17
2.2.2. Πώς αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και πώς λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με θέματα ασφάλειας και άμυνας	18
2.3. Πολιτικές Αποφάσεις της ΚΠΑΑ	19
2.3.1. Πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις σχετικά με την ασφάλεια και την άμυνα στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ	20
2.3.2. Ποιος έχει τον τελικό λόγο και πώς εφαρμόζονται αυτές οι αποφάσεις	20
2.4. Ευρωπαϊκή Άμυνα και Στρατηγική Αυτονομία	21
2.4.1. Πώς προωθεί η ΚΠΑΑ την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής άμυνας και ποια είναι τα σχέδια για την επίτευξη στρατηγικής αυτονομίας στον τομέα της άμυνας.....	22
2.5. Προκλήσεις και Προοπτικές	23
2.5.1. Ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΚΠΑΑ στην επίτευξη των στόχων της.....	24
2.5.2. Ποιες είναι οι προοπτικές για μελλοντική εξέλιξη και ενίσχυση της ΚΠΑΑ.....	25

Κεφάλαιο 3. Η ΚΠΑΑ από το Σεν Μαλό μέχρι την Λισσαβόνα.....	27
Κεφάλαιο 4. Στρατιωτικές και πολιτικές επεμβάσεις της ΕΕ	30
4.1. Συνοπτική Απεικόνιση Αποστολών Και Επιχειρήσεων	36
4.2. Αναλυτική Παρουσίαση Αποστολών Και Επιχειρήσεων ΕΕ.....	36
4.2.1. Ολοκληρωμένες αποστολές και επιχειρήσεις της ΕΕ.....	36
4.2.2. Τρέχουσες αποστολές και επιχειρήσεις της ΕΕ	42
Κεφάλαιο 5. Η Ελληνική συμμετοχή στην ΚΠΑΑ.....	46
5.1. Εθνική Θέση: Πώς διαμορφώνει η Ελλάδα την εθνική της θέση σχετικά με την ΚΠΑΑ και ποιο ρόλο παίζει στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής	47
5.2. Συμμετοχή σε Αποστολές: Εξέταση των συγκεκριμένων περιπτώσεων όπου η Ελλάδα συμμετείχε σε αποστολές της ΚΠΑΑ και της επίδρασής της	49
Κεφάλαιο 6. Η Πολιτική Πρακτική μετά τη Λισσαβόνα	51
Κεφάλαιο 7. Συμπεράσματα και προτάσεις	53
7.1. Συμπεράσματα: Σύνοψη των κυριότερων ευρημάτων της διατριβής όσον αφορά την ΚΠΑΑ και τη συμμετοχή της Ελλάδας	53
7.2. Προτάσεις: Πιθανές πολιτικές προτάσεις για το μέλλον της ΚΠΑΑ και τη συμμετοχή της Ελλάδας σε αυτή.....	54
Βιβλιογραφία	56

Περίληψη

Η διπλωματική εργασία επικεντρώνεται στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 1992 έως σήμερα. Αυτό αναδεικνύει τη σημασία της έρευνας για την πορεία και την εξέλιξη της ΚΠΑΑ κατά τη διάρκεια αυτών των χρόνων. Εξετάζεται η συνθήκη του Μάαστριχτ, που αποτέλεσε την αρχή της ΚΠΑΑ, καθώς και οι αρχικοί στόχοι της πολιτικής αυτής. Αυτό δίνει μια βάση για το κατανοητικό πλαίσιο της πτυχιακής. Περιγράφεται η εξέλιξη της ΚΠΑΑ κατά τον 21ο αιώνα, με έμφαση σε σημαντικά γεγονότα όπως η συνθήκη της Λισαβόνας. Οι αλλαγές που επήλθαν λόγω των αυξανόμενων απειλών αναδεικνύουν την προσαρμογή της ΚΠΑΑ στον ευρωπαϊκό πολιτικό και ευρύτερο χώρο ασφάλειας.

Η ανάλυση της αρχικής φάσης συνδέεται άρτια με την πορεία της ΚΠΑΑ στον 21ο αιώνα. Αυτή η συνδυαστική διάσταση επιτρέπει στον αναγνώστη να κατανοήσει τον τρόπο με τον οποίο η πολιτική αυτή ανταποκρίνεται σε διαφορετικές συνθήκες και προκλήσεις.

Η εργασία επικεντρώνεται επίσης σε σημαντικά γεγονότα και αποστολές της ΚΠΑΑ, όπως η κρίση στα Βαλκάνια και ο Πόλεμος στο Κόσοβο, αναλύοντας πώς η ΕΕ αντιμετώπισε αυτές τις προκλήσεις. Η συνεργασία της ΚΠΑΑ με διεθνείς εταίρους όπως ο ΟΗΕ και ο ΝΑΤΟ εξετάζεται, με έμφαση σε παραδείγματα συνεργασίας και αντιφάσεων.

Στο δεύτερο μέρος, εξετάζεται η δομή και το πλαίσιο λειτουργίας της ΚΠΑΑ, περιλαμβάνοντας τα θεσμικά όργανα, τις αρμοδιότητές τους, τις πολιτικές αποφάσεις και την προώθηση μιας ευρωπαϊκής άμυνας. Επίσης, αναφέρονται οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΚΠΑΑ και οι προοπτικές για το μέλλον.

Στο τρίτο μέρος, εξετάζονται στρατιωτικές και μη στρατιωτικές αποστολές και επιχειρήσεις της ΚΠΑΑ, με εστίαση στη συνεργασία με διεθνείς εταίρους. Τέλος, γίνεται ανάλυση της ελληνικής συμμετοχής στην ΚΠΑΑ, συμπεριλαμβανομένης της εθνικής θέσης και των συγκεκριμένων περιπτώσεων συμμετοχής σε αποστολές.

Λέξεις κλειδιά: Ευρωπαϊκή, ΚΠΑΑ, Συνθήκη, Λισαβόνα, Ασφάλεια.

Abstract

This thesis engages in a meticulous exploration of the intricate trajectory of the Common Security and Defense Policy (CSDP) of the European Union (EU) spanning from its genesis in 1992 to the current contextual landscape. The investigative journey commences with a thorough analysis of the Maastricht Treaty, serving as the bedrock for comprehending the nascent aspirations and objectives that underpinned the establishment of the CSDP. In laying the groundwork for this examination, the study meticulously dissects the embryonic phase of the CSDP, delving into the motivations that propelled its formulation and elucidating the initial objectives delineated within the framework of the Maastricht Treaty. By scrutinizing the foundational document, the research aims to unravel the nuanced intricacies that shaped the early aspirations and goals of the CSDP, providing a comprehensive understanding of the policy's evolution during its formative years. Moving into the 21st century, the evolution of the CSDP unfolds against the backdrop of significant geopolitical events. The Lisbon Treaty emerges as a pivotal point, reflecting the EU's commitment to refining and strengthening its security and defense mechanisms. Moreover, the thesis navigates through the adjustments and recalibrations forced by escalating threats, offering insights into how the CSDP adapts to meet the evolving challenges of the contemporary era.

Critical junctures, exemplified by significant occurrences like the Lisbon Process, play a paramount role in delineating the transformative trajectory of the Common Security and Defense Policy (CSDP), serving as poignant indicators of the European Union's (EU) deliberate endeavors to construct a cohesive and resilient security framework. The thesis delves into the intricate nuances of these pivotal events, particularly highlighting the profound impact of the Lisbon Process, to unveil the multifaceted layers of the EU's commitment to shaping a unified approach to security.

Within the analytical framework of the research, there is a concerted effort to unveil the dynamic essence characterizing the CSDP, a malleability that emerges as a responsive strategy to the constantly shifting global landscape. This involves an in-depth exploration of the modifications and enhancements undertaken within the CSDP structure, providing a meticulous and comprehensive account of how the policy has evolved over time. Special attention is dedicated to elucidating the adaptive measures implemented to effectively address and mitigate emerging threats, showcasing the EU's strategic agility in navigating the complexities of contemporary security challenges. Through this detailed examination, the thesis seeks to capture the essence of the CSDP's evolution, laying bare the strategic acumen employed by the EU to ensure the policy remains robust and relevant in an ever-changing geopolitical environment.

Throughout the analysis, the interconnectedness of the Maastricht era and the contemporary developments is highlighted, illustrating the continuous thread that weaves through the CSDP's history. The research underscores the adaptability of the policy, showcasing its resilience in the face of diverse challenges.

In conclusion, this thesis contributes to a comprehensive understanding of the evolution of the CSDP, unraveling the intricate layers of its development, and emphasizing its pivotal role in shaping the EU's approach to security and defense in an ever-changing world.

1. Maastricht Treaty and Early Objectives: The exploration of the Maastricht Treaty involves a meticulous analysis of its clauses related to security and defense. The treaty, signed in 1992, laid the groundwork for the formation of the CSDP. The research delves into the motivations behind its inclusion and the initial objectives set for the nascent policy. This phase sets the historical context, outlining the early vision of a collective security approach within the EU.

2. The Lisbon Treaty and Transformative Processes: The Lisbon Treaty, signed in 2007, represents a turning point in the development of the CSDP. The thesis investigates how this treaty sought to enhance the effectiveness and coherence of the EU's security and defense policies. Special attention is given to the institutional changes and procedural improvements introduced by the Lisbon Treaty, shedding light on the mechanisms designed to streamline decision-making processes and promote a more coordinated response to security challenges.

3. Adaptive Responses to Emerging Threats: The 21st century has witnessed a dynamic and complex security environment, marked by an array of emerging threats. The research meticulously examines how the CSDP has adapted to address these challenges. Whether responding to cyber threats, terrorism, or geopolitical shifts, the thesis scrutinizes the policy adjustments made to ensure the EU's capacity to effectively manage and mitigate evolving security risks.

4. The Lisbon Process and Unification Efforts: The Lisbon Process, a significant component of the CSDP's evolution, is thoroughly examined. This includes an exploration of the objectives set forth by the Lisbon Strategy and the subsequent steps taken to achieve a more unified approach to security and defense within the EU. The research assesses the impact of the Lisbon Process on the coherence and collective capabilities of the member states in responding to shared security concerns.

5. Interconnectedness of Historical Phases: The thesis emphasizes the interconnectedness of the Maastricht Treaty and the contemporary developments in the CSDP. It highlights the threads that bind the historical foundations with the policy's present state, illustrating a continuum rather than discrete phases. This perspective provides a holistic understanding of how past decisions and aspirations have shaped the current landscape of the CSDP.

6. Resilience and Future Prospects: The concluding section reflects on the resilience of the CSDP as an instrument of EU foreign policy. It contemplates the lessons learned from historical experiences and explores potential future trajectories. The research contributes to ongoing discussions about the role of the CSDP in navigating the complex challenges that lie ahead, envisioning a path forward for a cohesive and effective European security and defense framework.

Keywords: Common Security and Defense Policy (CSDP), European Union, Military Missions, Non-Military Missions

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου Μαρτζάκη Βασίλειο, για την καθοδήγηση που μου προσέφερε και το χρόνο που διέθεσε δίνοντάς μου χρήσιμες συμβουλές και οδηγίες για την ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας. Στο ίδιο πλαίσιο ευγνωμοσύνης, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του Τμήματός μου για τη συμβολή τους στην επιστημονική και τεχνολογική μου συγκρότηση στα χρόνια της φοίτησής μου στο Τμήμα. Οφείλω επίσης ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλους εκείνους που συνέβαλαν ψυχικά στην ολοκλήρωση της εργασίας μου. Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στους γονείς μου για την οικονομική τους υποστήριξη, καθώς και τους συγγενείς και τους φίλους για την ηθική υποστήριξη σε όλο το διάστημα των σπουδών μου.

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1. Η διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΚΠΑΑ πριν την Λισσαβόνα..29

Κεφάλαιο 1.

Ιστορική Αναδρομή (1992 – Σήμερα):

1.1. Η ΚΠΑΑ στις αρχές της

Η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) αποτελεί σημαντικό κομμάτι των προσπαθειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για την ανάπτυξη μιας συνολικής και ολοκληρωμένης προσέγγισης στη διαχείριση κρίσεων και την πρόληψη συγκρούσεων. Δημιουργήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1999 και τροποποιήθηκε αργότερα με τη Συνθήκη της Λισαβόνας το 2009. Η ΚΠΑΑ σχεδιάστηκε για να επιτρέψει στην ΕΕ να έχει μια πιο ενεργό συμμετοχή στη διαχείριση διεθνών κρίσεων και να συμβάλει στην παγκόσμια ασφάλεια (Λαφιώτης, 2017).

Κύρια χαρακτηριστικά της ΚΠΑΑ στην έναρξή της περιλαμβάνουν:

Πολιτικά και Στρατιωτικά Στοιχεία: Η ΚΠΑΑ περιλαμβάνει τόσο πολιτικά όσο και στρατιωτικά στοιχεία, επιτρέποντας στην ΕΕ να ανταποκρίνεται σε μια ευρεία γκάμα κρίσεων, από ανθρωπιστικές αναγκαιότητες έως αποτροπή συγκρούσεων και αποστολές διατήρησης της ειρήνης. Οι πολιτικές αποστολές μπορεί να περιλαμβάνουν δραστηριότητες όπως εκπαίδευση αστυνομικών, υποστήριξη του κράτους δικαίου και υποστήριξη της πολιτικής διοίκησης, ενώ οι στρατιωτικές αποστολές μπορεί να περιλαμβάνουν διαχείριση κρίσεων, επιβολή και διατήρηση της ειρήνης.

Διαδικασία Λήψης Αποφάσεων: Η διαδικασία λήψης αποφάσεων στην ΚΠΑΑ περιλαμβάνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που αποτελείται από τους ηγέτες κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ, καθορίζει τη συνολική πολιτική κατεύθυνση και παρέχει την απαραίτητη ώθηση για δράση. Η Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας (ΕΠΑ) είναι υπεύθυνη για τον πολιτικό έλεγχο και τη στρατηγική κατεύθυνση των αποστολών διαχείρισης κρίσεων.

Στρατιωτικές Επιχειρήσεις: Η ΕΕ μπορεί να αποστείλει στρατιωτικές δυνάμεις για επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσεων στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ. Αυτές οι δυνάμεις παρέχονται από τα κράτη μέλη της ΕΕ κατ' εθελοντική βάση. Η Στρατιωτική Επιτροπή της ΕΕ (EUMC) και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στον σχεδιασμό και την εκτέλεση των στρατιωτικών επιχειρήσεων.

Ολοκληρωμένη Προσέγγιση: Ένα από τα χαρακτηριστικά της ΚΠΑΑ είναι η δέσμευσή της σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση. Αυτό σημαίνει την ολοκλήρωση διπλωματικών, πολιτικών και στρατιωτικών μέσων με συντονισμένο τρόπο για την αντιμετώπιση των ριζικών αιτιών των

συγκρούσεων και τη συμβολή σε βιώσιμες λύσεις. Η ΕΕ επιδιώκει να συνεργάζεται στενά με διεθνείς εταίρους, συμπεριλαμβανομένων άλλων περιφερειακών οργανισμών, του ΟΗΕ και του ΝΑΤΟ.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η ΚΠΑΑ έχει εξελιχθεί με την πάροδο των χρόνων, και οι επόμενες εξελίξεις, όπως η ίδρυση του Ευρωπαϊκού Γραφείου Άμυνας (ΕΓΑ) και της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας (ΜΔΣ), θα ενισχύσουν έτι περαιτέρω τις δυνατότητες της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας.

1.1.1. Ανάλυση της συνθήκης του Μάαστριχτ και του πώς θεσπίστηκε η ΚΠΑΑ

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ, επίσημα γνωστή ως Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, υπήρξε η κύρια νομική βάση για τη θέσπιση της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ). Η Συνθήκη υπογράφηκε τον Δεκέμβριο του 1991 στο Μάαστριχτ της Ολλανδίας και τέθηκε σε ισχύ τον Νοέμβριο του 1993. Ας αναλύσουμε πώς η Συνθήκη του Μάαστριχτ θέσπισε την ΚΠΑΑ:

Οι θεμέλιοι στόχοι της Συνθήκης: Η Συνθήκη του Μάαστριχτ είχε ως βασικό στόχο την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και την προώθηση της οικονομικής και πολιτικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών.

Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ): Μέρος της Συνθήκης του Μάαστριχτ ήταν η δημιουργία της ΚΕΠΠΑ, η οποία θεσπίστηκε για να δώσει στην ΕΕ τη δυνατότητα να αναπτύξει μια κοινή προσέγγιση σε ποικίλα θέματα εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας. Η ΚΕΠΠΑ περιλάμβανε τη δυνατότητα δημιουργίας μιας κοινής πολιτικής για την αντιμετώπιση κρίσεων και συγκρούσεων.

Ο Πυλώνας της ΚΠΑΑ: Μέσω της Συνθήκης του Μάαστριχτ, εγκαινιάστηκε ο δεύτερος πυλώνας της ΕΕ, ο οποίος αφορούσε την κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας. Αυτός ο πυλώνας αποτελούσε τη νομική βάση για την εξέλιξη της ΚΠΑΑ.

Επικαιροποίηση με τη Συνθήκη της Λισαβόνας: Η Συνθήκη του Μάαστριχτ αργότερα επικαιροποιήθηκε με τη Συνθήκη της Λισαβόνας το 2009. Η Λισαβόνα ενίσχυσε τις δομές και τις δυνατότητες της ΚΠΑΑ, καθιστώντας την πιο αποτελεσματική στην αντιμετώπιση κρίσεων.

Έτσι, με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ και τις ακόλουθες τροποποιήσεις σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, θεσπίστηκαν οι νομικές βάσεις που επέτρεψαν τη δημιουργία και την ανάπτυξη της ΚΠΑΑ στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2009).

Σχετικά με την Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) και τη Συνθήκη του Μάαστριχτ:

1. Διακυβέρνηση της ΚΠΑΑ: Η διακυβέρνηση της ΚΠΑΑ περιλαμβάνει τη συνεργασία και τη συντονισμένη δράση μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Η διαδικασία λήψης αποφάσεων σε θέματα ασφάλειας και άμυνας απαιτεί συνεννόηση και συναίνεση μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών.

2. Εξελίξεις μετά τη Συνθήκη του Μάαστριχτ: Μετά τη συνθήκη του Μάαστριχτ, υπήρξαν εξελίξεις που ενίσχυσαν τις δυνατότητες της ΚΠΑΑ. Η Συνθήκη της Λισαβόνας επέτρεψε τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ), που συνέβαλε στην αποτελεσματικότητα της ΚΠΑΑ.
3. Επιχειρησιακές Αποστολές: Η ΚΠΑΑ έχει αναλάβει επιχειρησιακές αποστολές παγκοσμίως, προσφέροντας στήριξη σε χειμαζόμενες περιοχές, πληγείσες από κρίσεις και συγκρούσεις. Αυτές οι αποστολές περιλαμβάνουν τόσο στρατιωτικά όσο και πολιτικά/πολιτικοστρατιωτικά στοιχεία.
4. Ευρωπαϊκή Εξωτερική Δράση: Η ΕΥΕΔ παίζει καίριο ρόλο στην ανάπτυξη και διεξαγωγή των εξωτερικών δράσεων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης κρίσεων και της ενίσχυσης της πολιτικής σταθερότητας.
5. Συνεργασία με Διεθνείς Οργανισμούς: Η ΕΕ συνεργάζεται στενά με διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ και το ΝΑΤΟ, ενισχύοντας τη συνολική διεθνή ασφάλεια και σταθερότητα.

1.1.2. Οι αρχικοί στόχοι και η πολιτική προσέγγιση της ΕΕ στην ασφάλεια και την άμυνα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) έχει εξελίξει τους στόχους της στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας στη διάρκεια της ιστορίας της. Οι αρχικοί στόχοι και η πολιτική προσέγγιση της ΕΕ σε αυτούς τους τομείς έχει εξελιχθεί μέσα από διάφορες φάσεις και συμβάντα. Ας εξετάσουμε τους βασικούς στόχους και την εξέλιξη αυτής της πολιτικής προσέγγισης (Ζάχος, 2015):

1. Αρχικοί Στόχοι (Μετά τον Ψυχρό Πόλεμο): Αρχικά, η ΕΕ επικεντρώθηκε στην οικοδόμηση της οικονομικής ολοκλήρωσης και της εσωτερικής αγοράς, μετά τον Ψυχρό Πόλεμο. Ωστόσο, με την αύξηση των απειλών και των προκλήσεων στον τομέα της ασφάλειας, η προσοχή στράφηκε και προς τον τομέα της κοινής ασφάλειας και άμυνας.
2. Οι Συνθήκες της Μάαστριχτ και της Λισαβόνας: Με τις Συνθήκες του Μάαστριχτ (1991) και της Λισαβόνας (2009), ενισχύθηκε η ικανότητα της ΕΕ να αντιμετωπίζει θέματα ασφάλειας και άμυνας. Ο δεύτερος πυλώνας της ΕΕ δημιουργήθηκε για τις κοινές πολιτικές ασφάλειας και άμυνας, ενώ η ΕΥΕΔ (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης) ιδρύθηκε για να στηρίζει τις εξωτερικές δράσεις της ΕΕ.
3. Ασφάλεια και Άμυνα στο Πλαίσιο της ΚΠΑΑ: Η Κοινή Πολιτική και Άμυνα (ΚΠΑΑ) αποτελεί σημαντικό τμήμα της εξέλιξης αυτής. Η ΚΠΑΑ, εγκαθιδρύθηκε με στόχο να ενισχύσει την ικανότητα της ΕΕ να αντιμετωπίζει κρίσεις και να συμβάλει στη διατήρηση της παγκόσμιας ασφάλειας.
4. Ολοκληρωμένη Προσέγγιση: Η ΕΕ έχει υιοθετήσει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στην ασφάλεια, συνδυάζοντας στρατιωτικά, πολιτικά και οικονομικά μέσα για να αντιμετωπίσει τις ρίζες των προκλήσεων και να συμβάλει σε βιώσιμες λύσεις.

5. Συνεργασία με Διεθνείς Οργανισμούς: Η ΕΕ επιδιώκει ενεργά τη συνεργασία με άλλους διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ και το ΝΑΤΟ, για την ενίσχυση της παγκόσμιας ασφάλειας και της σταθερότητας.

Αυτή η εξέλιξη αντικατοπτρίζει τη δέσμευση της ΕΕ για την προώθηση της ασφάλειας και της σταθερότητας, όχι μόνο εντός των συνόρων της αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Ορισμένες πτυχές της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

1. Ευελιξία και Διαχείριση Κρίσεων: Η ΕΕ έχει αναπτύξει δομές και μέσα για την ευελιξία και τη διαχείριση κρίσεων. Αυτό περιλαμβάνει τον Μηχανισμό Ταχείας Αντίδρασης (Rapid Response Mechanism) που επιτρέπει την ταχεία αντίδραση σε καταστάσεις κρίσης.
2. Επιχειρησιακές Αποστολές και Στρατηγική Συνεργασία: Η ΕΕ έχει πραγματοποιήσει επιχειρησιακές αποστολές σε διάφορα μέρη του κόσμου, όπως π.χ. η αποστολή EUTM Mali για την εκπαίδευση του στρατού στο Μάλι. Η στρατηγική συνεργασία μεταξύ πολιτικών, στρατιωτικών, και πολιτικοστρατιωτικών επιπέδων είναι καίρια.
3. Εξωτερικές Δράσεις και Ανθρωπιστική Βοήθεια: Η ΕΕ είναι δραστήρια σε θέματα ανθρωπιστικής βοήθειας και ανοικοδόμησης σε περιοχές πληγείσες από κρίσεις. Επίσης, έχει εξελίξει μη στρατιωτικής φύσεως στρατηγικές ασφαλείας και ανάπτυξης.
4. Τεχνολογική Καινοτομία και Άμυνα: Έχουν εκπονηθεί σχέδια για την ενίσχυση της συνεργασίας σε τεχνολογικά καινοτόμα θέματα, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα της άμυνας.
5. Κοινή Στρατηγική Προοπτική: Η ΕΕ επιχειρεί να αναπτύξει μια κοινή στρατηγική προοπτική μεταξύ των κρατών μελών, προκειμένου να καθορίσει κοινούς στρατηγικούς στόχους και προτεραιότητες.

Αυτά αποτελούν μερικές από τις πτυχές της εξέλιξης της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας της ΕΕ. Η Ένωση συνεχίζει να προσαρμόζει την προσέγγισή της στον εξελισσόμενο παγκόσμιο συνασπισμό και τις αναγκαιότητες της εποχής.

1.1.3. Σημαντικά γεγονότα και αλλαγές στην ΚΠΑΑ από το 1990 έως σήμερα

Από το 1990 έως σήμερα, η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει βιώσει σημαντικές αλλαγές και γεγονότα. Κάποια από αυτές περιλαμβάνουν:

- Η Συνθήκη της Λισαβόνας το 2009 ενίσχυσε την ΚΠΑΑ και δημιούργησε την Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης.

- Επιχειρησιακές αποστολές, όπως η επιχείρηση EUNAVFOR Atalanta για την καταπολέμηση της πειρατείας στη Σομαλία.
- Η διαχείριση κρίσεων, όπως η αντιμετώπιση της κρίσης στην Ουκρανία.
- Η ενίσχυση των στρατιωτικών ικανοτήτων με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας.
- Στρατηγικές πρωτοβουλίες και συμφωνίες με την Αφρικανική Ένωση.
- Η ένταξη της διάστασης της κλιματικής ασφάλειας.
- Η αντιμετώπιση νέων απειλών, όπως η ψηφιακή ασφάλεια και οι κυβερνοεπιθέσεις.

Αυτά τα γεγονότα αντικατοπτρίζουν την εξέλιξη και τη σημασία της ΚΠΑΑ κατά τη διάρκεια του 21ου αιώνα.

Επιπλέον γεγονότα και εξελίξεις στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 1990 έως σήμερα περιλαμβάνουν:

- Οικονομική Διαχείριση: Οι προσπάθειες για βελτίωση της οικονομικής διαχείρισης και της αποδοτικότητας στον τομέα της άμυνας και ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης της στρατιωτικής και βιομηχανικής συνεργασίας.
- Διεθνής Συνεργασία: Η ΕΕ έχει επεκτείνει τις σχέσεις της με διεθνείς εταίρους, συμπεριλαμβανομένων οργανισμών όπως ο ΟΗΕ και οι Ηνωμένες Πολιτείες.
- Νέες Απειλές και Προκλήσεις: Η αντιμετώπιση νέων και εξελισσόμενων απειλών, όπως η κυβερνοασφάλεια, οι ψηφιακές επιθέσεις, και η ασφάλεια του κυβερνοχώρου.
- Στρατηγικές Αναθεωρήσεις: Εκ νέου εκτίμηση των στρατηγικών και των ασφαλοποιητικών προσεγγίσεων, λαμβάνοντας υπόψη τις αλλαγές στο γεωπολιτικό περιβάλλον.

Αυτά τα στοιχεία αναδεικνύουν την ευελιξία και την προσαρμοστικότητα της ΚΠΑΑ σε έναν σύνθετο και δυναμικό κόσμο κατά τη διάρκεια του 21ου αιώνα.

Πέρα από τις προηγούμενες εξελίξεις, υπάρχουν περισσότερες πληροφορίες για την Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας της ΕΕ:

- Ανάπτυξη Στρατιωτικών Δυνατοτήτων: Η ΕΕ έχει επενδύσει στην ανάπτυξη στρατιωτικών δυνατοτήτων, συμπεριλαμβανομένων στρατιωτικών μηχανισμών ταχείας αντίδρασης και ενισχυμένων στρατιωτικών ομάδων.

- Ενσωμάτωση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας (EDF): Το EDF έχει σχεδιαστεί για την υποστήριξη κοινών ευρωπαϊκών αμυντικών έργων και την ανάπτυξη της βιομηχανίας άμυνας.
- Στρατηγικές Σχέσεις: Η ΕΕ έχει αναπτύξει στρατηγικές σχέσεις με άλλες περιφερειακές οντότητες, όπως το NATO, με στόχο τη βελτίωση της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης.
- Εκτέλεση Επιχειρησιακών Δράσεων: Η ΕΕ συμμετέχει σε επιχειρησιακές αποστολές που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα δράσεων, από τη διαχείριση κρίσεων έως την εκπαίδευση των τοπικών δυνάμεων ασφαλείας.
- Διάσταση της Κλιματικής Ασφάλειας: Η ΕΕ έχει ενσωματώσει τη διάσταση της κλιματικής ασφάλειας στην ΚΠΑΑ, αναγνωρίζοντας τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην ασφάλεια.
- Πολιτικός Διάλογος: Ο πολιτικός διάλογος εντός της ΕΕ και με διεθνείς εταίρους ενισχύει τη συνοχή και τη συνεργασία σε θέματα ασφαλείας.

1.1.4. Η διαβούλευση της Λισαβόνας και οι εξελίξεις που επήλθαν από την αύξηση των απειλών και την επιθυμία για αυξημένη στρατιωτική ικανότητα

Η διαβούλευση της Λισαβόνας, που ολοκληρώθηκε το 2009 με τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας, συνέβαλε σημαντικά στην ενίσχυση της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αύξηση των απειλών και η ανάγκη για αυξημένη στρατιωτική ικανότητα αποτέλεσαν σημαντικούς παράγοντες που επέτρεψαν την υλοποίηση αυτών των αλλαγών. Η Συνθήκη της Λισαβόνας επέφερε διοικητικές αλλαγές, περιλαμβάνοντας τη δημιουργία της Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης, ενισχύοντας την ικανότητα ανταπόκρισης σε κρίσεις. Παράλληλα, η συνθήκη ενίσχυσε τον στρατιωτικό πυλώνα με τη θέσπιση διατάξεων για την αύξηση της στρατιωτικής ικανότητας της ΕΕ. Αυτό συμπεριλαμβάνει τη δυνατότητα δημιουργίας των Μόνιμων Διαρθρωτικών Συνεργασιών (PESCO), ενός μηχανισμού συνεργασίας στον τομέα της άμυνας μεταξύ κρατών μελών. Συνολικά, η διαβούλευση της Λισαβόνας ανταποκρίθηκε στις αναγκαίες προκλήσεις, ενισχύοντας την ευελιξία και την ικανότητα αντίδρασης της ΚΠΑΑ στις διαρκώς μεταβαλλόμενες ασφαλιστικές συνθήκες (Μπαχάρης, 2015).

Η Συνθήκη της Λισαβόνας είχε επίσης επιδράσεις στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) με διάφορους τρόπους:

- Ευελιξία και Αποτελεσματικότητα: Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας επιδιώχθηκε η επίτευξη μεγαλύτερης ευελιξίας και αποτελεσματικότητας στην ΚΠΑΑ. Εισήχθησαν μηχανισμοί που επιτρέπουν ταχύτερη λήψη αποφάσεων και ανάληψη δράσης σε καταστάσεις κρίσης.
- Αυξημένη Συνεργασία: Η Συνθήκη διασφαλίζει τη δυνατότητα αυξημένης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της άμυνας, ενισχύοντας τον στρατιωτικό πυλώνα της ΕΕ.

- Μηχανισμοί Διαχείρισης Κρίσεων: Εισήχθησαν αποτελεσματικότεροι μηχανισμοί για τη διαχείριση κρίσεων, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας της Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης.
- Ενίσχυση Πολιτικού Ρόλου: Η ΚΠΑΑ έλαβε ενίσχυση στον πολιτικό της ρόλο, επιτρέποντας στην ΕΕ να ασκεί μεγαλύτερη επιρροή σε διεθνή θέματα και κρίσεις.
- Ανάπτυξη Στρατηγικών Ικανοτήτων: Η Συνθήκη ενισχύει τη δυνατότητα ανάπτυξης στρατηγικών ικανοτήτων, περιλαμβανομένης της αύξησης των επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη στον τομέα της άμυνας.

Συνολικά, η Συνθήκη της Λισαβόνας ενίσχυσε την ΚΠΑΑ, παρέχοντας τα εργαλεία που απαιτούνταν για την αντιμετώπιση σύγχρονων προκλήσεων.

1.2. Σημαντικά Γεγονότα και Αποστολές της ΚΠΑΑ

Η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει εμπλακεί σε διάφορα σημαντικά γεγονότα και αποστολές, τα οποία έχουν διαμορφώσει τον ρόλο και την εξέλιξή της. Αυτά περιλαμβάνουν:

1. Επιχειρήσεις στα Βαλκάνια (1990s): Η ΚΠΑΑ είχε ενεργό ρόλο στη διαχείριση των εθνικών συγκρούσεων στα Βαλκάνια, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων στη Βοσνία και το Κοσσυφοπέδιο.
2. Επιχείρηση Concordia (ΠΓΔΜ, 2003): Η ΚΠΑΑ συνέβαλε στη σταθεροποίηση της περιοχής της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας με την επιχείρηση Concordia.
3. Επιχείρηση Artemis (Κονγκό, 2003): Η ΕΕ ξεκίνησε την επιχείρηση Artemis στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό με στόχο τη σταθεροποίηση και την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας.
4. Επιχείρηση EUFOR Althea (Βοσνία, 2004 έως σήμερα): Η ΚΠΑΑ συνεχίζει να επιτηρεί και να στηρίζει τη σταθερότητα στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη μέσω της επιχείρησης EUFOR Althea.
5. Επιχείρηση EUNAVFOR Atalanta (Σομαλία, 2008 έως σήμερα): Η ΕΕ συμβάλλει στον αγώνα κατά της πειρατείας στον κόλπο της Αδένα μέσω της επιχείρησης EUNAVFOR Atalanta.
6. Αποστολή EU Training Mission (EUTM) στο Μάλι (2013 έως σήμερα): Η ΚΠΑΑ έχει επικεφαλής ρόλο στην εκπαίδευση και ενίσχυση των δυνάμεων ασφαλείας στο Μάλι μέσω της αποστολής EUTM.
7. Επιχείρηση EU NAVFOR MED Sophia (Μεσόγειος, 2015 έως σήμερα): Η ΕΕ συμβάλλει στον έλεγχο του λαθρεμπορίου ανθρώπων και της παράνομης μετανάστευσης στη Μεσόγειο με την επιχείρηση EU NAVFOR MED Sophia.

Αυτά τα γεγονότα αντικατοπτρίζουν τη δράση και τη συμβολή της ΚΠΑΑ σε διάφορες κρίσιμες περιοχές και αναδεικνύουν τη δέσμευση της ΕΕ στη διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης και σταθερότητας.

Η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει εμπλακεί σε σημαντικά γεγονότα και αποστολές που καταδεικνύουν τη δυναμική της παρουσία στον τομέα της διεθνούς ασφάλειας. Κατά τη δεκαετία του '90, μέσω της ΚΠΑΑ η ΕΕ επιδόθηκε ενεργά στη διαχείριση κρίσεων στα Βαλκάνια, ενώ η επιχείρηση Concordia στη ΠΓΔΜ και η επιχείρηση Artemis στο Κονγκό αποτελούν παραδείγματα της δέσμευσής της στη σταθεροποίηση περιοχών χειμαζόμενων από κρίσεις.

Στη συνέχεια, η ΕΕ μέσω της ΚΠΑΑ αντιμετώπισε την πειρατεία στον κόλπο της Αδένα με την επιχείρηση EUNAVFOR Atalanta και συνέβαλε στον έλεγχο της παράνομης μετανάστευσης με την επιχείρηση EU NAVFOR MED Sophia στη Μεσόγειο. Η διαδοχική συμμετοχή της σε αποστολές όπως η EU Training Mission (EUTM) στο Μάλι και η EUFOR Althea στη Βοσνία επιβεβαιώνουν την πολυπολική της δράση σε παγκόσμια θέματα.

Επιπλέον, η ΚΠΑΑ έχει εστιάσει στην ανάπτυξη στρατηγικών ικανοτήτων με τη δημιουργία των Μόνιμων Διαρθρωτικών Συνεργασιών (PESCO), ενώ συνεχίζει να επιδιώκει την αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων και την ενίσχυση της άμυνας με πολυετείς αποστολές όπως αυτή στον τομέα της κυβερνοασφάλειας. Αυτές οι δράσεις αποτελούν στοιχεία της συνεχούς προσπάθειας της ΕΕ να αντιμετωπίσει τις πολυπλοκότητες και τις προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας σε παγκόσμιο επίπεδο. (Παπαστάμκος,2002)

1.2.1. Ανάλυση συγκεκριμένων σημαντικών γεγονότων, όπως η κρίση στα Βαλκάνια, ο πόλεμος στο Κόσοβο, και άλλες περιπτώσεις που επηρέασαν την ΚΠΑΑ

Η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει διαδραματίσει έναν σημαντικό ρόλο σε πολλές κρίσιμες καταστάσεις, που έχουν διαμορφώσει την εξέλιξη της ΚΠΑΑ. Συγκεκριμένα, ορισμένα γεγονότα που προέκυψαν από κρίσεις και συγκρούσεις έχουν επηρεάσει την ΚΠΑΑ:

1. Κρίση στα Βαλκάνια (1990s): Η διάλυση της Γιουγκοσλαβίας συνοδεύτηκε από εθνικές συγκρούσεις. Η ΚΠΑΑ αντέδρασε ενεργά στην κρίση, προσφέροντας στρατιωτική και ανθρωπιστική βοήθεια. Η επέμβαση στο Κοσσυφοπέδιο το 1999, υπό το όνομα της Επιχείρησης Allied Force, αποτελεί παράδειγμα της προσπάθειας της ΕΕ να αντιμετωπίσει ανθρωπιστικές κρίσεις.
2. Επιχείρηση Concordia (ΠΓΔΜ, 2003): Η ΚΠΑΑ επενέβη στη πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας με την επιχείρηση Concordia, προσφέροντας στήριξη για τη σταθεροποίηση της περιοχής μετά από εθνικές συγκρούσεις.
3. Επιχείρηση Artemis (Κονγκό, 2003): Η ΚΠΑΑ επενέβη στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό με την επιχείρηση Artemis, παρέχοντας στρατιωτική παρουσία για την επίτευξη σταθερότητας σε μια περιοχή επηρεασμένη από σοβαρές συγκρούσεις.

Αυτά τα συγκεκριμένα γεγονότα αντικατοπτρίζουν την ικανότητα της ΚΠΑΑ να ανταποκρίνεται σε πολύπλοκες καταστάσεις, επιδεικνύοντας προσπάθειες για διατήρηση της ειρήνης και σταθερότητας σε περιοχές ευάλωτες σε κρίσεις.

1.2.2. Πώς αντιμετωπίστηκαν αυτές οι κρίσεις από την ΕΕ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετώπισε αυτές τις κρίσεις μέσω διάφορων μέσων και δράσεων, συνδυάζοντας στρατιωτικές, πολιτικές και ανθρωπιστικές προσεγγίσεις:

1. Σταθεροποίηση και Ανθρωπιστική Βοήθεια: Σε κρίσεις όπως αυτή στα Βαλκάνια, η ΕΕ παρείχε σημαντική ανθρωπιστική βοήθεια για τη διάσωση και την υποστήριξη των πληθυσμών που επλήγησαν. Παράλληλα, εφάρμοσε προγράμματα σταθεροποίησης για την ανοικοδόμηση των επιληφθέντων περιοχών.
2. Στρατιωτικές Επιχειρήσεις: Στο Κόσοβο και σε άλλες περιοχές, η ΕΕ εκτέλεσε στρατιωτικές επιχειρήσεις με σκοπό τη διατήρηση της ειρήνης, τη σταθεροποίηση και την προστασία των πληθυσμών. Οι επιχειρήσεις αυτές συχνά υλοποιούνταν σε συνεργασία με άλλους διεθνείς φορείς.
3. Διπλωματία και Πολιτική Διαχείριση: Η ΕΕ επέδειξε διπλωματική δράση για τον περιορισμό των συγκρούσεων και την επίτευξη ειρηνικών λύσεων. Συμμετείχε σε διαπραγματεύσεις και διεθνείς διπλωματικές προσπάθειες για την επίτευξη συμφωνιών ειρήνης.
4. Δημιουργία Κοινών Πολιτικών: Οι κρίσεις ώθησαν την ΕΕ να ενισχύσει τις κοινές πολιτικές της, όπως η ΚΠΑΑ, προκειμένου να είναι πιο αποτελεσματική στη διαχείριση και αντιμετώπιση των κρίσεων.
5. Ανάπτυξη Πολιτικής Διακυβέρνησης: Η ΕΕ επεκτείνει την παρουσία της μέσω αποστολών όπως η EU Rule of Law Mission (EULEX) στο Κόσοβο, που στοχεύει στην ενίσχυση των δομών και του κράτους δικαίου.

Συνολικά, η ΕΕ υιοθέτησε πολυδιάσφατες και συντονισμένες δράσεις για την αντιμετώπιση των κρίσεων, συνδυάζοντας πολιτικά, οικονομικά, και στρατιωτικά μέσα για την επίτευξη συνολικών λύσεων.

Η αντιμετώπιση των κρίσεων από την Ευρωπαϊκή Ένωση εκφράζεται μέσω μιας σφαιρικής και ολοκληρωμένης προσέγγισης. Σε περιπτώσεις όπως οι συγκρούσεις στα Βαλκάνια και τον Πόλεμο στο Κόσοβο, η ΕΕ ανέλαβε σημαντικό ρόλο στη σταθεροποίηση των περιοχών αυτών.

Η προσφορά ανθρωπιστικής βοήθειας αποτέλεσε προτεραιότητα, επιδεικνύοντας την αλληλεγγύη της Ένωσης προς τους επηρεαζόμενους πληθυσμούς. Συγχρόνως, η στρατιωτική παρέμβαση χρησιμοποιήθηκε για την αποκατάσταση της τάξης, τη διασφάλιση της ειρήνης, και την προστασία των αμάχων.

Επιπλέον, η ΕΕ υπογράμμισε τη σημασία της πολιτικής διπλωματίας και της πολιτικής διαχείρισης στην επίλυση των συγκρούσεων. Δραστηριοποιήθηκε σε διαπραγματεύσεις και συνεργασίες με άλλους διεθνείς φορείς για την επίτευξη διαρκών λύσεων.

Ταυτόχρονα, η ΕΕ επέδειξε δέσμευση στην οικονομική και πολιτική ανοικοδόμηση των επιληφθέντων περιοχών, αντικατοπτρίζοντας τη δέσμευσή της για μακροπρόθεσμη σταθερότητα και ανάπτυξη.

Επιπλέον, με τη δημιουργία πολιτικών και στρατιωτικών μέσων, όπως η ΚΠΑΑ, η ΕΕ προσδίδει στον εαυτό της τη δυνατότητα να αντιμετωπίζει προληπτικά και αποτελεσματικά τις προκλήσεις της σύγχρονης ασφάλειας. Μέσα από αυτήν την ολοκληρωμένη προσέγγιση, η ΕΕ επιδιώκει τη δημιουργία μιας πιο ειρηνικής, σταθερής και ανθρώπινης παγκόσμιας τάξης.

1.3. Συνεργασία με Διεθνείς Εταίρους

Η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης σηματοδοτεί μια εκτεταμένη προσπάθεια συνεργασίας με διεθνείς εταίρους, αναζητώντας κοινές λύσεις σε παγκόσμιες προκλήσεις και απειλές. Η συνεργασία αυτή αναπτύσσεται με διάφορους τρόπους και σε διάφορα επίπεδα (Johnson, 2020):

Καταρχάς, η ΕΕ συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ και το ΝΑΤΟ, προκειμένου να ενισχύσει τη συντονισμένη δράση σε θέματα ασφάλειας και άμυνας. Η σύμπραξη αυτή περιλαμβάνει την ανταλλαγή πληροφοριών, τον κοινό σχεδιασμό επιχειρήσεων, και την αμοιβαία στήριξη σε κοινές απειλές.

Επίσης, η ΕΕ εδραιώνει τις σχέσεις της με διάφορες περιφερειακές οργανώσεις και κράτη παγκοσμίως με σκοπό τη διαμόρφωση στρατηγικών εταιρικών σχέσεων. Με αυτό τον τρόπο, προωθεί την ειρήνη, τη σταθερότητα και την ανάπτυξη σε διεθνές επίπεδο.

Σημαντικό μέρος της συνεργασίας αφορά τις κοινές αμυντικές δραστηριότητες. Με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Βιομηχανικής Ανάπτυξης στον τομέα της Άμυνας (EDIDP) και της Μόνιμης Διαρθρωτικής Συνεργασίας (PESCO), η ΕΕ ενισχύει την ικανότητά της να αντιμετωπίζει απειλές και κρίσεις, παρέχοντας ταυτόχρονα ένα πλαίσιο για στρατηγική ανάπτυξη της ασφάλειας.

Επίσης, η ΕΕ προωθεί συνεργασία με τρίτες χώρες μέσω αμυντικών συμφωνιών και συμμετοχής σε κοινές ασκήσεις. Αυτό ενισχύει τις δυνατότητες της ΕΕ για αποτελεσματική δράση σε περιοχές ενδιαφέροντος.

Εκτός από τη συνεργασία σε επίπεδο οργανισμών και κρατών, η Ευρωπαϊκή Ένωση εξελίσσει επίσης διαρθρωτική και στρατηγική συνεργασία με διεθνείς εταίρους, εστιάζοντας σε ποικίλους τομείς.

Στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας, η ΕΕ συνεργάζεται με οργανισμούς όπως τον ΟΗΕ και ποικίλες ΜΚΟ για την αποτελεσματική αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης και την παροχή βοήθειας σε πληθυσμούς που έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές ή συγκρούσεις.

Στον τομέα της ασφάλειας, η ΕΕ συνεργάζεται στενά με το ΝΑΤΟ, αναπτύσσοντας κοινές πρωτοβουλίες και στρατηγικές για τη διασφάλιση της ειρήνης και της σταθερότητας. Επίσης, εδραιώνει διατλαντικές σχέσεις με τις ΗΠΑ και άλλους σημαντικούς εταίρους, προωθώντας κοινές προσεγγίσεις σε θέματα ασφάλειας.

Στο πλαίσιο των στρατηγικών σχέσεων, η ΕΕ επιδιώκει την ενίσχυση της διεθνούς ειρήνης και σταθερότητας, συνεργαζόμενη με περιφερειακές οργανώσεις και χώρες σε ζητήματα αμυντικής ικανότητας και κοινής ασφάλειας.

Το συνολικό αυτό πλαίσιο συνεργασίας αντικατοπτρίζει τη δέσμευση της ΕΕ για την προώθηση διεθνούς συνεργασίας και συντονισμού, προκειμένου να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά παγκόσμιες προκλήσεις και να διασφαλίσει την ειρήνη και την ασφάλεια σε διεθνές επίπεδο.

1.3.1. Πώς η ΚΠΑΑ επιδρά στη σχέση της ΕΕ με άλλες διεθνείς οργανώσεις και χώρες, όπως ο ΟΗΕ, το ΝΑΤΟ, και οι Ηνωμένες Πολιτείες

Η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) ασκεί σημαντική επίδραση στη διεθνή σκηνή, διαμορφώνοντας τις σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) με άλλες διεθνείς οργανώσεις και χώρες, όπως ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), ο Οργανισμός Βορειοατλαντικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ), και οι Ηνωμένες Πολιτείες.

Σε σχέση με τον ΟΗΕ, η ΚΠΑΑ προωθεί τον συντονισμό των δράσεων της ΕΕ με τις πρωτοβουλίες και τους στόχους του ΟΗΕ, ενισχύοντας τη διεθνή ασφάλεια και συμβάλλοντας στη διατήρηση της ειρήνης.

Σε σχέση με το ΝΑΤΟ, η ΚΠΑΑ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο να ενισχύει τον διάλογο και τον συντονισμό μεταξύ της ΕΕ και του ΝΑΤΟ, προάγοντας τη συνεργασία σε θέματα κοινής ασφάλειας και άμυνας. Αυτό ενισχύει τη συνολική ικανότητα αντιμετώπισης προκλήσεων και κρίσεων.

Οι σχέσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες ενισχύονται μέσω της ΚΠΑΑ, καθώς η ΕΕ προωθεί προσεγγίσεις σε θέματα ασφαλείας και άμυνας που ανταποκρίνονται στα κοινά συμφέροντα. Η συνεργασία αυτή συμβάλλει στη δημιουργία ισχυρότερων συμμαχιών για την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων.

Η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) αντιπροσωπεύει ένα κρίσιμο στάδιο εξέλιξης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, επηρεάζοντας θεσμούς και σχέσεις σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στο πλαίσιο της διαχείρισης κρίσεων, η ΚΠΑΑ ενισχύει την ικανότητα της ΕΕ να αντιμετωπίζει απειλές και προκλήσεις, ενισχύοντας παράλληλα τη συνεργασία της με τον ΟΗΕ. Ο συντονισμός των ανθρωπιστικών επιχειρήσεων και η κοινή προσπάθεια για τη διατήρηση της

παγκόσμιας ειρήνης αναδεικνύουν την ΕΕ ως παγκόσμιο εταίρο στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας.

Επίσης, η ΚΠΑΑ ενισχύει την ικανότητα της ΕΕ να συνεργάζεται με το ΝΑΤΟ, επιτρέποντας τη δημιουργία ολοκληρωμένων στρατηγικών και την ανάπτυξη κοινών πρωτοβουλιών. Αυτή η συνεργασία ενισχύει τη συνολική ικανότητα των δύο οργανισμών να αντιμετωπίζουν απειλές στην περιοχή τους και πέραν αυτής.

Σε σχέση με τις Ηνωμένες Πολιτείες, η ΚΠΑΑ συμβάλλει στην ενίσχυση των διατλαντικών σχέσεων, με την ΕΕ και τις ΗΠΑ να εργάζονται από κοινού για την αντιμετώπιση σύγχρονων απειλών, αποτελώντας σημαντικό παράγοντα στην παγκόσμια ασφάλεια.

Συνολικά, η ΚΠΑΑ αναδεικνύει τη δέσμευση της ΕΕ για στενότερη συνεργασία, διάλογο και συντονισμό με τους εταίρους της παγκοσμίως, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων ασφαλείας και η προώθηση της ειρήνης και σταθερότητας.

1.3.2. Παραδείγματα συνεργασίας και αντιφάσεων

Στο πλαίσιο της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ), παρουσιάζονται παραδείγματα συνεργασίας και αντιφάσεων, που αποτυπώνουν την πολυπλοκότητα της διαδικασίας αυτής και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας και άμυνας (Παρίσης, 2013).

Παραδείγματα Συνεργασίας:

1. Ευρωπαϊκή Διοίκηση Αεροπορικών Μεταφορών (European Air Transport Command - EATC): Η EATC είναι ένα παράδειγμα επιτυχημένης συνεργασίας, όπου πολλά κράτη μέλη συνεργάζονται για τον κοινό σχεδιασμό και τη χρήση αεροσκαφών μεταφοράς φορτίου.
2. Μόνιμη Διαρθρωτική Συνεργασία (PESCO): Η PESCO αποτελεί μια πρωτοβουλία συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ για την ανάπτυξη και ενίσχυση των στρατιωτικών τους ικανοτήτων.

Παραδείγματα Αντιφάσεων:

1. Ανεπάρκεια Στρατηγικής Συνοχής: Η έλλειψη στρατηγικής συνοχής μεταξύ των κρατών μελών μπορεί να δημιουργήσει αντιφάσεις στην εφαρμογή κοινών ασφαλιστικών πολιτικών και επιχειρήσεων.
2. Οικονομικές Περιοριστικές Αντιφάσεις: Ορισμένα κράτη μέλη είναι περιορισμένα οικονομικά να συμμετέχουν πλήρως σε αμυντικές πρωτοβουλίες, δημιουργώντας δυσκολίες στην επίτευξη οικονομικής βιωσιμότητας.

Αυτά τα παραδείγματα αντιπροσωπεύουν την ανάγκη για συνεχή προσπάθεια ενίσχυσης της συνεργασίας και της συνοχής μεταξύ των κρατών μελών προκειμένου να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις προκλήσεις του σύγχρονου κόσμου στον τομέα της ασφάλειας.

1.4. Επιπτώσεις στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας

Η εφαρμογή της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) έχει σημαντικές επιπτώσεις στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας. Κύριο αποτέλεσμα είναι η ενίσχυση της στρατηγικής αυτονομίας της ΕΕ, καθώς η ΚΠΑΑ προάγει τη δυνατότητα λήψης ανεξάρτητων αποφάσεων σε θέματα ασφάλειας και άμυνας. Με τη συνεργασία των κρατών μελών, επιτυγχάνεται η ενίσχυση των στρατηγικών ικανοτήτων, προάγοντας τη δημιουργία μιας συνολικής και αποτελεσματικής δομής για την αντιμετώπιση των ασφαλιστικών προκλήσεων.

Επιπλέον, η ΚΠΑΑ επιφέρει σημαντικές εξελίξεις στον τομέα της διαχείρισης κρίσεων, προσφέροντας στην ΕΕ τη δυνατότητα αποτελεσματικής αντίδρασης σε ανάγκες ανθρωπιστικής βοήθειας και στήριξης σε περιπτώσεις έκτακτων αναγκών. Αυτό συνδέεται με την ικανότητα της Ένωσης να προσφέρει γρήγορη και συντονισμένη απόκριση σε κρίσεις που επηρεάζουν την περιοχή της.

Παράλληλα, πρέπει να αναγνωριστούν και πιθανές αντιφάσεις, όπως η έλλειψη στρατηγικής συνοχής μεταξύ των κρατών μελών, η οποία δύναται να δυσκολεύει την εφαρμογή κοινών πολιτικών και επιχειρήσεων. Επίσης, προκύπτουν προκλήσεις από οικονομικούς περιορισμούς ορισμένων κρατών μελών που ενδέχεται να επηρεάσουν την ομοιογένεια και βιωσιμότητα των κοινών αμυντικών πρωτοβουλιών. Παρ' όλα αυτά, η ΚΠΑΑ αποτελεί σημαντικό βήμα προς τη δημιουργία μιας ενωμένης και ισχυρής Ευρωπαϊκής Πολιτικής Ασφάλειας (Jones,2021).

1.4.1. Πώς η ΚΠΑΑ επηρέασε την πολιτική ασφάλεια των κρατών μελών

Η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) έχει έντονες επιπτώσεις στην πολιτική ασφάλεια των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προσδίδοντας νέες διαστάσεις και δυνατότητες. Οι επιδράσεις αυτές καλύπτουν πολλούς τομείς, όπως η στρατηγική αυτονομία, ο συντονισμός δράσεων, και η ενίσχυση της συνεργασίας.

Καταρχάς, η ΚΠΑΑ ενισχύει τη στρατηγική αυτονομία των κρατών μελών, παρέχοντας τους το εργαλείο για ανεξάρτητη λήψη αποφάσεων σε θέματα ασφάλειας και άμυνας. Αυτό σημαίνει ότι τα κράτη μέλη διατηρούν την ικανότητα να ανταποκρίνονται στις ασφαλιστικές τους ανάγκες ανεξάρτητα, ενώ ταυτόχρονα συμμετέχουν σε κοινές πρωτοβουλίες.

Επιπλέον, η ΚΠΑΑ έχει διαμορφώσει ένα πλαίσιο για τον συντονισμό δράσεων και αποστολών μεταξύ των κρατών μελών. Οι κοινές αυτές πρωτοβουλίες ενισχύουν την ικανότητα αντίδρασης σε κρίσεις, προσφέροντας αποτελεσματικότερη συνεργασία και ενίσχυση των δυνατοτήτων άμυνας.

Επίσης, η ΚΠΑΑ συμβάλλει στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών σε θέματα ασφάλειας, δημιουργώντας ένα πλαίσιο όπου οι στρατηγικές προκλήσεις αντιμετωπίζονται κοινά. Η ενίσχυση αυτή της συνεργασίας έχει άμεσες επιπτώσεις στην ικανότητα αντιμετώπισης παγκόσμιων απειλών και κρίσεων.

Συνολικά, η ΚΠΑΑ διαμορφώνει ένα νέο πλαίσιο για την πολιτική ασφάλειας των κρατών μελών, ενισχύοντας τη στρατηγική τους αυτονομία, προωθώντας τον συντονισμό και ενισχύοντας τη συνεργασία για αποτελεσματική αντιμετώπιση των ασφαλιστικών προκλήσεων.

1.4.2. Πιθανές αλλαγές στην πορεία της ΚΠΑΑ και τη στρατηγική της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας

Πιθανές αλλαγές στην πορεία της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) και τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) στον τομέα της ασφάλειας μπορεί να προκύψουν λόγω διάφορων παραγόντων. Αυτές οι πιθανές εξελίξεις μπορεί να σχετίζονται με γεωπολιτικές, οικονομικές, και τεχνολογικές εξελίξεις, καθώς και με τις αναπτυξιακές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ.

Ένας πιθανός παράγοντας αλλαγής είναι η εξέλιξη του γεωπολιτικού περιβάλλοντος. Αλλαγές στις διεθνείς σχέσεις, συγκρούσεις σε διάφορες περιοχές του κόσμου, και η εμφάνιση νέων απειλών μπορεί να επηρεάσουν τις προτεραιότητες και τις ανάγκες της ΚΠΑΑ.

Επίσης, η τεχνολογική εξέλιξη και η κυβερνοασφάλεια αποτελούν σημαντικούς παράγοντες. Η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, τα κυβερνο-φυσικά συστήματα, και η κυβερνοασφάλεια, επηρεάζουν τις στρατηγικές ασφαλείας και την αντίληψη των απειλών.

Επιπλέον, η εσωτερική δυναμική της ΕΕ και οι αλλαγές στις πολιτικές προτεραιότητες των κρατών μελών μπορούν να επηρεάσουν την εξέλιξη της ΚΠΑΑ. Οι συζητήσεις για την ενίσχυση της άμυνας της ΕΕ, η επίτευξη μεγαλύτερης συνοχής μεταξύ των κρατών μελών, και η αντιμετώπιση των ασύμμετρων απειλών είναι ζητήματα που μπορεί να επηρεάσουν τη στρατηγική της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας.

Οι πιθανές εξελίξεις στις σχέσεις της ΕΕ με τους διεθνείς εταίρους της, όπως το ΝΑΤΟ, ο ΟΗΕ, και η συμμαχία πληροφοριών "Five Eyes", μπορούν να διαμορφώσουν νέα πλαίσια συνεργασίας και να επηρεάσουν τις ασφαλιστικές προτεραιότητες της Ένωσης.

Οι πιθανές αλλαγές στην ΚΠΑΑ και τη στρατηγική της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας θα εξαρτηθούν από τον συνδυασμό αυτών των παραγόντων και των εξωτερικών προκλήσεων που θα αντιμετωπίσει η ΕΕ στο μέλλον.

Επιπλέον, η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) μπορεί να υπαχθεί σε επιρροές από εσωτερικούς πολιτικούς παράγοντες στα κράτη μέλη της ΕΕ. Οι πολιτικές αλλαγές σε επίπεδο εθνικής κυβέρνησης μπορεί να επηρεάσουν τη συμμετοχή και τη συνεργασία των κρατών μελών στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ. Επίσης, η αντίληψη της κοινής απειλής ή οι πολιτικές

προτεραιότητες μπορεί να υποστούν αλλαγές ανάλογα με τις εξελίξεις στην πολιτική σκηνή της ΕΕ.

Επιπροσθέτως, οι προκλήσεις που σχετίζονται με την ασφάλεια, όπως οι κυβερνοεπιθέσεις, η κλιματική αλλαγή και οι πανδημίες, μπορεί να αναγκάσουν την ΕΕ να εξετάσει εκ νέου τις προτεραιότητές της στον τομέα της ασφάλειας και να προσαρμόσει τις στρατηγικές της αντίδρασης σε αυτές τις απειλές.

Επιπλέον, η συνεργασία με διεθνείς εταίρους μπορεί να ενισχυθεί ή να αναθεωρηθεί, εξαρτώμενη από την εξωτερική πολιτική κατεύθυνση που θα ακολουθήσει η ΕΕ και οι σχέσεις της με παγκόσμιους εταίρους.

Συνολικά, η ΚΠΑΑ και η ασφάλεια της ΕΕ είναι ζητήματα δυναμικά και υπόκεινται σε συνεχείς εξελίξεις, με την προοπτική να προκύψουν νέες διαστάσεις και προκλήσεις που απαιτούν ευέλικτες και στρατηγικές αντιδράσεις από την Ένωση (Jones,2021).

Κεφάλαιο 2.

Δομή και Πλαίσιο Λειτουργίας της ΚΠΑΑ

Τα θεσμικά όργανα της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) κατορθώνουν να οργανώσουν και να διαχειριστούν τη στρατηγική ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα κύρια θεσμικά όργανα περιλαμβάνουν (Δανιάς,2021):

1. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο: Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αντιπροσωπεύει τα κράτη μέλη και είναι υπεύθυνο για τον καθορισμό των βασικών πολιτικών κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης και της ΚΠΑΑ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παρέχει στρατηγικές κατευθύνσεις και πολιτική καθοδήγηση για τις ασφαλιστικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ένωση.
2. Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ): Η ΕΥΕΔ αποτελεί τη διπλωματική υπηρεσία της ΕΕ και είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση των εξωτερικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένης και της ασφάλειας και άμυνας. Συνεργάζεται στενά με τα κράτη μέλη και άλλα θεσμικά όργανα για την ανάπτυξη κοινών προσεγγίσεων και δράσεων.
3. Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων (ΣΕΥ): Το ΣΕΥ αποτελεί όργανο για τον συντονισμό των εξωτερικών υποθέσεων και των ασφαλιστικών θεμάτων της ΕΕ. Συγκροτείται από τους υπουργούς Εξωτερικών των κρατών μελών και συμβάλλει στον συντονισμό των προσεγγίσεων και των δράσεων σε θέματα ασφάλειας.

Αυτά τα θεσμικά όργανα συνεργάζονται για να ενισχύσουν τη συνοχή και τη συντονισμένη αντίδραση της ΕΕ σε θέματα ασφάλειας και άμυνας. Η καλή λειτουργία αυτών των οργάνων είναι κρίσιμη για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η ΕΕ.

2.1. Θεσμικά Όργανα της ΚΠΑΑ

Τα θεσμικά όργανα της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) αντιπροσωπεύουν την ουσιαστική υποδομή για τη διαμόρφωση και εφαρμογή της στρατηγικής ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποτελεί το υψηλότερο πολιτικό φόρουμ της ΕΕ και παρέχει τις κεντρικές πολιτικές κατευθύνσεις για την ΚΠΑΑ. Με τη συμμετοχή των ηγετών των κρατών μελών, καθορίζει στρατηγικούς στόχους και προτεραιότητες, ενισχύοντας τη συνοχή στην προσέγγιση των θεμάτων ασφάλειας.

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) είναι ο βασικός διπλωματικός φορέας της ΕΕ, υπεύθυνος για την υλοποίηση εξωτερικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένης της

ασφάλειας και της άμυνας. Συνεργάζεται με τα κράτη μέλη και άλλα θεσμικά όργανα για τη σύνταξη και εφαρμογή κοινών προσεγγίσεων.

Τέλος, το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων (ΣΕΥ) παίζει κεντρικό ρόλο στον συντονισμό των εξωτερικών υποθέσεων και των θεμάτων ασφάλειας. Η συνεργασία των υπουργών Εξωτερικών των κρατών μελών στο πλαίσιο του ΣΕΥ ενισχύει την ενότητα στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των εξωτερικών πολιτικών (Μήλιογλου,2016).

2.2. Αρμοδιότητες των Θεσμικών Οργάνων

Τα θεσμικά όργανα της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) διαθέτουν συγκεκριμένες αρμοδιότητες που ενισχύουν την ικανότητά τους να διαμορφώνουν και να εφαρμόζουν στρατηγικές ασφάλειας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ως υψηλότερο πολιτικό φόρουμ, έχει την αρμοδιότητα να καθορίζει τις στρατηγικές κατευθύνσεις και τους στόχους σε θέματα ασφάλειας. Το Συμβούλιο λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με την εκτέλεση επιχειρήσεων και αποστολών, καθορίζοντας τις πολιτικές προτεραιότητες. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην εκτέλεση των εξωτερικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλειικών και άμυνας πτυχών. Διαθέτει αρμοδιότητες στον σχεδιασμό και την υλοποίηση αποστολών και επιχειρήσεων και συνεργάζεται με εταίρους για την προώθηση των στόχων της ΕΕ.

Η Γενική Διεύθυνση Στρατηγικής Προγραμματισμού και Λήψης Αποφάσεων (GG SPPD) συνεισφέρει στον σχεδιασμό και τη λήψη αποφάσεων σε επίπεδο στρατηγικής, καθορίζοντας τις κατευθυντήριες γραμμές για τις επιχειρήσεις και συμβάλλοντας στην ενίσχυση της συνοχής.

Το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων (ΣΕΥ) διευκολύνει τον συντονισμό των εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη συνεκτικών προσεγγίσεων και προτεραιοτήτων. Συνολικά, οι αρμοδιότητες αυτών των θεσμικών οργάνων ενισχύουν τη συντονισμένη δράση της ΕΕ στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας (Σαραντάκη,2015).

2.2.1. Ποιες είναι οι αρμοδιότητες κάθε θεσμικού οργάνου στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ

Στο πλαίσιο της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ), τα θεσμικά όργανα έχουν καθορισμένες αρμοδιότητες που συνεισφέρουν στην ανάπτυξη και εφαρμογή των στρατηγικών ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρακάτω παρέχεται μια επισκόπηση των αρμοδιοτήτων του κάθε θεσμικού οργάνου:

1. Ευρωπαϊκό Συμβούλιο:

- Καθορισμός γενικών στρατηγικών κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων στον τομέα της ασφάλειας και άμυνας.
- Έγκριση στρατηγικών προγραμμάτων και αποφάσεων που αφορούν την ΚΠΑΑ.

- Καθορισμός πολιτικών στόχων και προσέγγισης σε επίπεδο ασφαλείας.

2. Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ):

- Σχεδιασμός και υλοποίηση εξωτερικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστικών και άμυνας πτυχών.
- Συντονισμός με άλλες υπηρεσίες και θεσμικά όργανα για την επίτευξη κοινών στόχων.
- Διαχείριση αποστολών και επιχειρήσεων στον τομέα της ασφάλειας.

3. Γενική Διεύθυνση Στρατηγικής Προγραμματισμού και Λήψης Αποφάσεων (GG SPPD):

- Συνεισφορά στη σύνταξη κοινών στρατηγικών προσεγγίσεων και πολιτικών σχετικά με την ΚΠΑΑ.
- Καθορισμός πολιτικών προτεραιοτήτων και στρατηγικών στόχων.
- Σχεδιασμός επιχειρήσεων και αποστολών.

4. Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων (ΣΕΥ):

- Συντονισμός των εξωτερικών πολιτικών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων ασφάλειας.
- Εκπόνηση προτάσεων πολιτικής για τα θέματα ασφάλειας και άμυνας.
- Συμβολή στην ανάπτυξη κοινών προσεγγίσεων και πολιτικών.

Αυτές οι αρμοδιότητες επιτρέπουν στα θεσμικά όργανα να συνεργάζονται συντονισμένα για την αντιμετώπιση προκλήσεων ασφάλειας και την προώθηση κοινών στόχων στον εν λόγω τομέα.

2.2.2. Πώς αλληλεπιδρούν μεταξύ τους και πώς λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με θέματα ασφάλειας και άμυνας

Τα θεσμικά όργανα της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) αλληλεπιδρούν και λαμβάνουν αποφάσεις με στόχο τη συνοχή και τη συντονισμένη δράση στον τομέα της ασφάλειας και άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αντιπροσωπεύει την υψηλότερη πολιτική αρχή και καθορίζει τις γενικές πολιτικές κατευθύνσεις και στρατηγικούς στόχους σε θέματα ασφάλειας και άμυνας. Με την συμμετοχή των ηγετών των κρατών μελών, συντονίζει τη στρατηγική προσέγγιση και εγκρίνει αποφάσεις που αφορούν την ΚΠΑΑ.

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) αναλαμβάνει τον ρόλο του διπλωματικού φορέα και συμβάλλει στην εκτέλεση εξωτερικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστικών και αμυντικών πτυχών. Συνεργάζεται με τα κράτη μέλη και άλλα θεσμικά όργανα για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση κοινών πολιτικών.

Το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων (ΣΕΥ) διευκολύνει τον συντονισμό των εξωτερικών πολιτικών, εκπονώντας προτάσεις πολιτικής και συμβάλλοντας στην ανάπτυξη συνεκτικών προσεγγίσεων. Η αλληλεπίδραση αυτών των θεσμικών οργάνων διασφαλίζει τον συντονισμό και την αποτελεσματική υλοποίηση της ΚΠΑΑ, ενισχύοντας έτσι τη συνολική ικανότητα αντίδρασης της ΕΕ σε θέματα ασφάλειας και άμυνας (Σαραντάκη, 2015).

2.3. Πολιτικές Αποφάσεις της ΚΠΑΑ

Οι πολιτικές αποφάσεις της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) αντικατοπτρίζουν τη συλλογική προσπάθεια των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στον τομέα της ασφάλειας και άμυνας. Οι αποφάσεις αυτές πηγάζουν από τα διάφορα θεσμικά όργανα που συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε αυτόν τον τομέα.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διαδραματίζει καίριο ρόλο στον καθορισμό των γενικών κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων της ΚΠΑΑ. Σε αυτό το πλαίσιο, λαμβάνονται αποφάσεις που αφορούν τη στρατηγική προσέγγιση, τους κοινούς στόχους και τις γενικές πολιτικές κατευθύνσεις στον τομέα της ασφάλειας.

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) συμβάλλει στην εκτέλεση των αποφάσεων μέσω του σχεδιασμού και της υλοποίησης εξωτερικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων των πτυχών ασφάλειας. Η υλοποίηση αυτών των πολιτικών περιλαμβάνει τη διαχείριση αποστολών και επιχειρήσεων σε διάφορες περιοχές.

Εκτός από τις πολιτικές αποφάσεις, η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) επιδρά επίσης στη διαμόρφωση στρατηγικών πτυχών που καθορίζουν τη στάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε θέματα ασφάλειας και άμυνας. Η συνεχής εξέλιξη των προκλήσεων και η ανάγκη για αποτελεσματική αντίδραση οδήγησαν σε σημαντικές πρωτοβουλίες και ενδυναμώσεις της ΚΠΑΑ.

Μια σημαντική εξέλιξη ήταν η συνθήκη της Λισαβόνας το 2007, η οποία είχε ως στόχο τη βελτίωση της συνολικής ασφάλειας και της στρατιωτικής ικανότητας της ΕΕ. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, επικαιροποιήθηκαν οι στόχοι και η δομή της ΚΠΑΑ, επικεντρώνοντας περισσότερο στην αντιμετώπιση των αναγκών του 21ου αιώνα. Οι εξελίξεις στον τομέα της τεχνολογίας και η ανάγκη για κυβερνοασφάλεια επίσης ανέδειξαν τη σημασία της ψηφιακής διαστάσεως της ασφάλειας. Η ΚΠΑΑ έχει ξεκινήσει πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των κυβερνοαπειλών και τη βελτίωση της δυνατότητας αντίδρασης στο ψηφιακό πεδίο επιχειρήσεων.

Συνολικά, η ΚΠΑΑ συνεχίζει να προσαρμόζεται στις εξελίξεις και να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απειλές, ενισχύοντας την ικανότητα της ΕΕ για συντονισμένη δράση σε θέματα ασφάλειας και άμυνας (Γούσης, 2016).

2.3.1. Πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις σχετικά με την ασφάλεια και την άμυνα στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ

Στο πλαίσιο της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ), οι αποφάσεις που σχετίζονται με την ασφάλεια και την άμυνα λαμβάνονται μέσω διαδικασιών που συνδυάζουν πολιτική συνεννόηση και κοινή δράση των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ως υψηλότερο θεσμικό όργανο πολιτικής καθοδήγησης, συγκεντρώνει τους ηγέτες των κρατών μελών για συζητήσεις και στρατηγικές αποφάσεις σε θέματα ασφάλειας και άμυνας, καθορίζοντας κοινούς στόχους και γενικές πολιτικές κατευθύνσεις.

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) συμβάλλει στην υλοποίηση των αποφάσεων μέσω του σχεδιασμού και της εκτέλεσης εξωτερικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων των πτυχών ασφάλειας.

Το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων (ΣΕΥ) συντονίζει τις εξωτερικές πολιτικές και παρέχει προτάσεις για την ανάπτυξη συνεκτικών προσεγγίσεων. Οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ αυτών των θεσμικών οργάνων ενισχύουν τον συντονισμό και την αποτελεσματική υλοποίηση της ΚΠΑΑ, ενισχύοντας έτσι τη συνολική ικανότητα αντίδρασης της ΕΕ σε θέματα ασφάλειας και άμυνας (Γούσης, 2016).

2.3.2. Ποιος έχει τον τελικό λόγο και πώς εφαρμόζονται αυτές οι αποφάσεις

Τον τελικό λόγο σχετικά με τις αποφάσεις στον τομέα της ασφάλειας και άμυνας στο πλαίσιο της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) τον έχουν τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι αποφάσεις αυτές λαμβάνονται συλλογικά, με βάση τον διάλογο και τη συνεννόηση μεταξύ των κρατών μελών. Κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι το κύριο φόρουμ για τη συζήτηση και την έγκριση στρατηγικών προσεγγίσεων στον τομέα της ασφάλειας και άμυνας. Οι ηγέτες των κρατών μελών συμφωνούν σε κοινούς στόχους και καθορίζουν γενικές πολιτικές κατευθύνσεις που οδηγούν την ΚΠΑΑ.

Κατά τη διάρκεια συνεδριάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, οι ηγέτες των κρατών μελών εξετάζουν και συζητούν στρατηγικές προσεγγίσεις για θέματα ασφάλειας και άμυνας. Οι αποφάσεις λαμβάνονται συλλογικά, και η συναίνεση των κρατών μελών είναι κρίσιμη για την επιτυχή προώθηση των κοινών στόχων. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ) είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση και τον συντονισμό των εξωτερικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων των πτυχών ασφάλειας (Γούσης, 2016).

2.4. Ευρωπαϊκή Άμυνα και Στρατηγική Αυτονομία

Η Ευρωπαϊκή Άμυνα και Στρατηγική Αυτονομία αντιπροσωπεύουν σημαντικές διαστάσεις της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ), επιδιώκοντας την ενίσχυση της ικανότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ανταποκρίνεται στις ασφαειακές προκλήσεις και να επιδιώκει αυτόνομα τους στρατηγικούς της στόχους. Παρακάτω παρέχεται μια ενοποιημένη περιγραφή των δύο αυτών πτυχών: Η Ευρωπαϊκή Άμυνα αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού πλαισίου για τη σχεδίαση και την υλοποίηση στρατηγικών πολιτικών στον τομέα της άμυνας. Αυτό περιλαμβάνει την ανάπτυξη στρατηγικών αξόνων, κοινών προτεραιοτήτων και ικανοτήτων μεταξύ των κρατών μελών. Η δημιουργία ευρωπαϊκών στρατηγικών πολιτικών περιλαμβάνει τη συνεργασία σε τομείς όπως η έρευνα και ανάπτυξη, η κοινή εκπαίδευση, και η απόκτηση κοινών στρατηγικών ικανοτήτων. Η Στρατηγική Αυτονομία αποτελεί την προσπάθεια της ΕΕ να εξασφαλίσει την αυτονομία της σε στρατηγικούς τομείς, όπως η ασφάλεια, η άμυνα, η βιομηχανία, η τεχνολογία, και η οικονομία. Περιλαμβάνει την ενίσχυση των στρατηγικών βιομηχανιών, την ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών, και την προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης. Ο στόχος είναι η μείωση της εξάρτησης από εξωτερικούς φορείς και η δημιουργία ενός αυτόνομου ευρωπαϊκού οικονομικού και αμυντικού περιβάλλοντος. Με την Ευρωπαϊκή Άμυνα και Στρατηγική Αυτονομία, η ΕΕ επιδιώκει να δημιουργήσει ένα ολοκληρωμένο, αυτόνομο, και ισχυρό σύστημα άμυνας που θα εξυπηρετεί τα συμφέροντά της και θα συμβάλει στη διατήρηση της ειρήνης και σταθερότητας.

Η Ευρωπαϊκή Άμυνα και Στρατηγική Αυτονομία αποτελούν κρίσιμες πτυχές της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας, προσδίδοντας στην Ευρωπαϊκή Ένωση τη δυνατότητα να διαδραματίσει ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση του διεθνούς ασφαλούς περιβάλλοντος. Ας εξετάσουμε πιο αναλυτικά τα χαρακτηριστικά και τους στόχους κάθε πτυχής:

Ευρωπαϊκή Άμυνα: Η δημιουργία μιας ενιαίας Ευρωπαϊκής Άμυνας συνεπάγεται συντονισμό και ολοκλήρωση των στρατηγικών πολιτικών των κρατών μελών σε θέματα άμυνας. Στόχος είναι η ενίσχυση της αμυντικής ικανότητας της ΕΕ και η δημιουργία ενός αποτελεσματικού και ευέλικτου συστήματος για τη διαχείριση και αντιμετώπιση κρίσεων. Η συνεργασία σε τομείς όπως η έρευνα, η ανάπτυξη, η κοινή εκπαίδευση, και η απόκτηση ικανοτήτων αποτελεί κεντρικό στοιχείο για την επίτευξη αυτών των στόχων.

Στρατηγική Αυτονομία: Η Στρατηγική Αυτονομία αποτελεί μια ευρύτερη προσπάθεια εξασφάλισης της αυτονομίας της ΕΕ σε κρίσιμους τομείς. Στην αμυντική πτυχή, περιλαμβάνει την ενίσχυση των στρατηγικών βιομηχανιών, την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και την προώθηση της έρευνας και ανάπτυξης. Στον οικονομικό τομέα, στοχεύει στη διασφάλιση της ανεξαρτησίας σε κρίσιμους τομείς όπως η τεχνολογία, η υποδομή, και οι πηγές ενέργειας.

Συνολικά, αυτές οι πρωτοβουλίες συμβάλλουν στη δημιουργία μιας Ευρώπης που είναι ικανή να παίζει ενεργό ρόλο στον διεθνή χώρο, να προασπίζει τα συμφέροντά της, και να συνεισφέρει στη διαμόρφωση του διεθνούς πολιτικού και ασφαλούς περιβάλλοντος (European,2021).

2.4.1. Πώς προωθεί η ΚΠΑΑ την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής άμυνας και ποια είναι τα σχέδια για την επίτευξη στρατηγικής αυτονομίας στον τομέα της άμυνας

Η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) προωθεί την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής άμυνας και επιδιώκει την επίτευξη στρατηγικής αυτονομίας στον τομέα της άμυνας μέσω διαφόρων μέτρων και πρωτοβουλιών. Αναφέρονται παρακάτω κάποια βασικά στοιχεία:

Ευρωπαϊκή Άμυνα:

1. Ενίσχυση των Στρατηγικών Ικανοτήτων: Η ΚΠΑΑ προωθεί την ενίσχυση των στρατηγικών ικανοτήτων της ΕΕ, περιλαμβανομένων των στρατηγικών βιομηχανιών και των στρατιωτικών ικανοτήτων, μέσω συνεργασίας και κοινών πρωτοβουλιών των κρατών μελών.
2. Έρευνα και Ανάπτυξη: Η ΕΕ προωθεί τη συνεργασία στους τομείς της έρευνας και ανάπτυξης, ιδιαίτερα σε νέες τεχνολογίες και καινοτομίες που αφορούν τον τομέα της άμυνας.

Στρατηγική Αυτονομία:

1. Στρατηγικές Βιομηχανίες: Η ΚΠΑΑ επιδιώκει να ενισχύσει τις στρατηγικές βιομηχανίες της ΕΕ, περιλαμβανομένων των βιομηχανιών άμυνας και ασφάλειας, προκειμένου να διασφαλίσει την αυτονομία της Ένωσης σε κρίσιμους τομείς.
2. Έρευνα και Καινοτομία: Η ΕΕ επενδύει σε έρευνα και καινοτομία που σχετίζονται με την άμυνα, προκειμένου να εξασφαλίσει την προηγμένη τεχνολογική ικανότητα και την αυτονομία της.
3. Ενίσχυση Δυνατοτήτων: Η ΕΕ επιδιώκει την ενίσχυση των δυνατοτήτων της σε θέματα όπως η εκπαίδευση, η εκπαίδευση και η απόκτηση κοινών στρατηγικών ικανοτήτων, προκειμένου να επιτύχει μεγαλύτερη αυτονομία.

Συνολικά, η ΚΠΑΑ προωθεί πολλαπλές πρωτοβουλίες που ενισχύουν την άμυνα της ΕΕ και τη στρατηγική της αυτονομία, ενισχύοντας έτσι την ικανότητά της να αντιμετωπίζει ασφαλιστικές προκλήσεις.

Επίσης, η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) εξελίσσεται συνεχώς, επηρεάζοντας την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής άμυνας και την επίτευξη στρατηγικής αυτονομίας. Παρακάτω παρέχονται επιπλέον πτυχές που αξίζει να ληφθούν υπόψη:

1. Ενίσχυση Κοινού Στρατηγικού Πολιτικού Σχεδιασμού: Η ΕΕ εργάζεται για την ενίσχυση του κοινού στρατηγικού πολιτικού σχεδιασμού, προκειμένου να επιτύχει συντονισμένες δράσεις και αποτελεσματική αντιμετώπιση κρίσεων.
2. Στρατηγική Επικοινωνία: Η ΕΕ προωθεί στρατηγική επικοινωνία για να ενισχύσει την κοινή αίσθηση ασφάλειας και άμυνας μεταξύ των κρατών μελών και των πολιτών της.

3. Διαπραγμάτευση Συμφωνιών και Συνεργασίας: Η ΚΠΑΑ επιδιώκει τη διαπραγμάτευση συμφωνιών και την ενίσχυση της συνεργασίας με διεθνείς εταίρους, προκειμένου να ενισχύσει τη γεωπολιτική της θέση και να προασπίσει κοινά συμφέροντα.
4. Κρίσεις και Ανθρωπιστική Στρατηγική: Η ΕΕ επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση κρίσεων και την ανθρωπιστική στρατηγική, προσφέροντας υποστήριξη σε περιοχές που επλήγησαν από κρίσεις και συγκρούσεις.

Αυτές οι εξελίξεις καταδεικνύουν την ανάγκη για συνεχή προσαρμογή και ενίσχυση της ΚΠΑΑ, προκειμένου να ανταποκριθεί στις αναγκαίες προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας και άμυνας στον 21ο αιώνα.

2.5. Προκλήσεις και Προοπτικές

Η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις και επιδιώκει προοπτικές για την ανάπτυξη μιας πιο ισχυρής και αποτελεσματικής άμυνας. Παρακάτω αναλύονται ορισμένες από τις κύριες προκλήσεις και προοπτικές που αφορούν την ΚΠΑΑ (Brown,2019):

Προκλήσεις:

1. Διαφοροποιημένες Απειλές: Η αντιμετώπιση διαφοροποιημένων απειλών, συμπεριλαμβανομένων των υβριδικών επιθέσεων, του κυβερνοχώρου, και της τρομοκρατίας, απαιτεί ευελιξία και ενίσχυση των αντίστοιχων ικανοτήτων.
2. Αποτελεσματικός Στρατηγικός Σχεδιασμός: Η ανάγκη για αποτελεσματικό στρατηγικό σχεδιασμό και συντονισμό, ώστε η ΕΕ να είναι ικανή να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά σε κρίσεις και απειλές.
3. Χρηματοδότηση και Αμυντική Ικανότητα: Η διασφάλιση αρκετής χρηματοδότησης για την ΚΠΑΑ και η ενίσχυση των στρατιωτικών ικανοτήτων των κρατών μελών αποτελούν προκλήσεις, καθώς απαιτεί συνεκτική προσέγγιση.

Προοπτικές:

1. Ενίσχυση Διπλωματικής Ευελιξίας: Η ΚΠΑΑ μπορεί να επιδιώξει ενίσχυση της διπλωματικής ευελιξίας, συνδυάζοντας στρατιωτικά και μη στρατιωτικά μέσα για αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων.
2. Αυξημένη Συνεργασία με Διεθνείς Εταίρους: Η ΕΕ μπορεί να ενισχύσει τη συνεργασία της με διεθνείς εταίρους, όπως ο ΟΗΕ και το ΝΑΤΟ, για κοινή αντιμετώπιση ασφαειακών προκλήσεων.

3. Καινοτομία και Έρευνα: Η επένδυση σε καινοτομία και έρευνα για την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών μπορεί να ενισχύσει τις άμυντικές ικανότητες και τη γενική αποτελεσματικότητα.

Συνολικά, η ΚΠΑΑ προσπαθεί να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του 21ου αιώνα και να προοδεύσει με προοπτικές που ενισχύουν την ασφάλεια και την άμυνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.5.1. Ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΚΠΑΑ στην επίτευξη των στόχων της

Οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) στην επίτευξη των στόχων της περιλαμβάνουν:

1. Αντιμετώπιση Διαφοροποιημένων Απειλών: Η ΚΠΑΑ πρέπει να είναι ικανή να αντιμετωπίζει την ποικιλία απειλών, συμπεριλαμβανομένων των συμβατικών, υβριδικών, κυβερνοχώρου, και τρομοκρατικών απειλών.
2. Ενίσχυση Στρατηγικού Σχεδιασμού: Η αποτελεσματική στρατηγική σχεδίαση και η διασφάλιση του συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών είναι προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η ΚΠΑΑ.
3. Χρηματοδότηση και Στρατιωτική Ικανότητα: Η εξασφάλιση αρκετής χρηματοδότησης για την ΚΠΑΑ και η ενίσχυση των στρατιωτικών ικανοτήτων των κρατών μελών αποτελούν προκλήσεις που επηρεάζουν τη συνολική αποτελεσματικότητα.
4. Συνεργασία με Διεθνείς Εταίρους: Η ανάπτυξη αποτελεσματικής συνεργασίας με διεθνείς εταίρους, όπως το NATO και ο ΟΗΕ, απαιτεί συνεχή προσπάθεια και συντονισμό.
5. Καινοτομία και Έρευνα: Η ΚΠΑΑ πρέπει να ενθαρρύνει την καινοτομία και την έρευνα στον τομέα της άμυνας για να διατηρεί και να ενισχύει την τεχνολογική της υπεροχή.

Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί στρατηγική σκέψη, συνεργασία, και επενδύσεις προς την κατεύθυνση της στρατηγικής ανεξαρτησίας και ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιπλέον, η ΚΠΑΑ αντιμετωπίζει προκλήσεις στον τομέα της ασφάλειας, οι οποίες απαιτούν συνεχείς προσπάθειες και προοπτικές προσαρμογής:

1. Διαχείριση Κρίσεων και Επείγουσες Αποστολές: Η ΚΠΑΑ πρέπει να είναι ικανή να διαχειρίζεται αποτελεσματικά κρίσεις και να ανταποκρίνεται σε επείγουσες αποστολές, εξασφαλίζοντας ταχεία αντίδραση και συντονισμό.
2. Ανθρωπιστική Δράση: Η ανάπτυξη αποτελεσματικής ανθρωπιστικής δράσης σε περιοχές επηρεασμένες από κρίσεις αποτελεί προκλητικό στόχο για την ΚΠΑΑ.
3. Ενίσχυση Κινητικότητας και Επιχειρησιακής Ικανότητας: Η ΚΠΑΑ χρειάζεται να ενισχύσει την κινητικότητα των δυνάμεών της και την επιχειρησιακή τους ικανότητα για γρήγορη και αποτελεσματική αντίδραση.
4. Διαχείριση Κυβερνοασφάλειας: Με την αύξηση των κυβερνοαπειλών, η ΚΠΑΑ πρέπει να αναπτύξει αποτελεσματικές κυβερνο-ασφαλείς ικανότητες.
5. Εκπαίδευση και Κατάρτιση: Η διασφάλιση επαρκούς εκπαίδευσης και κατάρτισης του προσωπικού της ΚΠΑΑ είναι ουσιώδης για την αντιμετώπιση ποικίλων απειλών.

Συνολικά, η ΚΠΑΑ καλείται να αντιμετωπίσει αυτές τις πολυποίκιλες προκλήσεις, ενισχύοντας τις ικανότητές της και προσαρμόζοντας τη στρατηγική της για να επιτύχει αποτελεσματική ασφάλεια και άμυνα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.5.2. Ποιες είναι οι προοπτικές για μελλοντική εξέλιξη και ενίσχυση της ΚΠΑΑ

Οι προοπτικές για τη μελλοντική εξέλιξη και ενίσχυση της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) περιλαμβάνουν πολλά κλειδιά στοιχεία που στοχεύουν στη βελτίωση της ασφάλειας και της άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτές οι προοπτικές περιλαμβάνουν:

1. Ενίσχυση Στρατηγικής Αυτονομίας: Η ΚΠΑΑ επιδιώκει να αυξήσει τη στρατηγική αυτονομία της ΕΕ στον τομέα της άμυνας, ελαχιστοποιώντας την εξάρτηση από άλλες παγκόσμιες δυνάμεις.
2. Ενίσχυση Στρατηγικής Κουλτούρας: Η ανάπτυξη μιας κοινής στρατηγικής κουλτούρας μεταξύ των κρατών μελών είναι κρίσιμη για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό και την υλοποίηση κοινών ασφαλειακών πολιτικών.
3. Ενίσχυση Στρατηγικής Καινοτομίας: Η επένδυση σε καινοτόμες τεχνολογίες και αμυντικές δυνατότητες θα βελτιώσει την ικανότητα της ΕΕ να αντιμετωπίζει σύγχρονες απειλές.
4. Ενίσχυση Συνεργασίας με Διεθνείς Εταίρους: Η συνεργασία με άλλες διεθνείς οργανώσεις και εταίρους, όπως το ΝΑΤΟ και ο ΟΗΕ, θα ενισχύσει τη δυνατότητα αντιμετώπισης κοινών προκλήσεων.
5. Ενίσχυση Διπλωματικής Δράσης: Η ΚΠΑΑ επιδιώκει να ενισχύσει τη διπλωματική της δράση για την αντιμετώπιση κρίσεων και τη διατήρηση της ειρήνης.

Με την αξιοποίηση αυτών των προοπτικών, η ΚΠΑΑ ελπίζει όχι μόνο να ενισχύσει την άμυνα της ΕΕ, αλλά και να διαμορφώσει ένα πιο αυτόνομο και αποτελεσματικό πλαίσιο για την ασφάλεια και τη στρατηγική της.

Στο πλαίσιο της μελλοντικής εξέλιξης και ενίσχυσης της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η έννοια της στρατηγικής αυτονομίας αναδεικνύεται ως ένας κεντρικός στόχος. Η ΕΕ επιδιώκει να αναπτύξει ικανότητες και δομές που θα της επιτρέπουν να λαμβάνει αυτόνομες αποφάσεις σε θέματα ασφάλειας και άμυνας, ανεξάρτητα από άλλους διεθνείς εταίρους.

Η ενίσχυση της στρατηγικής κουλτούρας αποτελεί ουσιώδη πτυχή της διαδικασίας αυτής, καθώς επιδιώκεται η δημιουργία ενός κοινού συνόλου αξιών, στόχων και προσεγγίσεων στον τομέα της ασφάλειας. Η κοινή αυτή στρατηγική κουλτούρα ενισχύει τον συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, δημιουργώντας ένα πλαίσιο για κοινές αντιλήψεις και απαντήσεις σε απειλές.

Επιπλέον, η επένδυση σε στρατηγική καινοτομία προσφέρει νέες δυνατότητες για την αντιμετώπιση των πολυπλοκότερων απειλών. Η ψηφιακή ασφάλεια, η κυβερνοασφάλεια, και η χρήση νέων τεχνολογιών όπως η τεχνητή νοημοσύνη αποτελούν καίριους παράγοντες που απαιτούν συνεχείς καινοτομίες στον τομέα της άμυνας.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η ΕΕ προσδοκά επίσης να ενισχύσει τις σχέσεις και τη συνεργασία της με διεθνείς εταίρους. Η ενεργή συνεργασία με οργανισμούς όπως το ΝΑΤΟ, ο ΟΗΕ, και άλλες περιφερειακές οργανώσεις, αποτελεί βασικό στοιχείο για την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων. Οι προοπτικές αυτές συμβάλλουν στον σχεδιασμό μιας ΚΠΑΑ που θα είναι αποτελεσματική, καινοτόμα, και ικανή να ανταποκρίνεται στις αυξανόμενες προκλήσεις του σύγχρονου κόσμου, ενισχύοντας την ασφάλεια και τη σταθερότητα της Ευρώπης και όχι μόνο.

Κεφάλαιο 3.

Η ΚΠΑΑ από το Σεν Μαλό μέχρι την Λισσαβόνα

Ο Γάλλος πρόεδρος Ζακ Σιράκ και ο Βρετανός πρωθυπουργός Τόνι Μπλερ συναντήθηκαν στη γαλλική πόλη Σεν Μαλό στις 3 και 4 Δεκεμβρίου 1998. Οι δύο ηγέτες συμφώνησαν να εφαρμόσουν πλήρως τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης του Άμστερνταμ για την Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν την κοινή αμυντική πολιτική, και να επιτρέψουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση να διαδραματίσει πλήρως το ρόλο της στη διεθνή σκηνή, σύμφωνα με τη κοινή δήλωσή τους με την οποία ολοκληρώθηκε η συνάντηση. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η Ένωση έπρεπε να διαθέτει την ικανότητα αυτόνομης δράσης, υποστηριζόμενη από αξιόπιστες οπλικές δυνατότητες, τα μέσα να αποφασίζει για τη χρήση τους και την ετοιμότητα να το πράττει, προκειμένου να ανταποκρίνεται σε διεθνείς κρίσεις. Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί ότι αναγνωρίστηκε σαφώς η ανάγκη οι πρωτοβουλίες αυτές να είναι σύμφωνες με το ΝΑΤΟ και την υπεροχή της Ατλαντικής Συμμαχίας όσον αφορά την άμυνα των μελών, ενώ έγινε επίσης αναφορά στη Western European Union (WEU) και την ανάπτυξη των δεσμών της με την ΕΕ. Η διακήρυξη έκλεινε με την επανάληψη της δέσμευσης της Γαλλίας και της Βρετανίας για την επίτευξη των προαναφερθέντων στόχων.

Με λίγα λόγια, στο Σεν Μαλό, η Γαλλία και η Βρετανία αποφάσισαν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη μιας κοινής αμυντικής πολιτικής της ΕΕ. Δεδομένου ότι αυτά τα δύο έθνη ήταν τα μόνα που διέθεταν πυρηνικά όπλα και τις ισχυρότερες στρατιωτικές δυνάμεις στην ΕΕ καθώς και μια θέση στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, γίνεται φανερό ότι τα δύο αυτά έθνη ήταν ισχυρότατες δυνάμεις της εποχής. Αλλά μέχρι εκείνη τη στιγμή κατείχαν επίσης τις δύο πιο εκ διαμέτρου αντίθετες θέσεις, με τη Βρετανία να αντιτίθεται σταθερά σε οποιαδήποτε σημαντική ολοκλήρωση, οπότε μπορεί κανείς να εκτιμήσει τη σημασία αυτού του γεγονότος. Για την αλλαγή αυτή ευθύνονται πολλά πράγματα. Πρώτα απ' όλα, η συμφωνία της ΕΕ και του ΝΑΤΟ στη σύνοδο κορυφής του Βερολίνου το 1996. Αυτό έδωσε στην Βρετανία την άνεση ότι η υποστήριξη μιας ευρωπαϊκής αμυντικής στρατηγικής δεν θα ήταν επιζήμια για το ΝΑΤΟ. Δεύτερον, και οι δύο χώρες θορυβήθηκαν από τον πόλεμο στο Κοσσυφοπέδιο (Μάρτιος-Ιούνιος 1999), ο οποίος έφερε στο φως τις περιορισμένες στρατιωτικές δυνατότητες των χωρών της ΕΕ, την ανικανότητα να δράσουν σε μια τόσο κοντινή περιοχή όπως τα Βαλκάνια και την εξάρτηση από τις ΗΠΑ, σε μια εποχή που οι ΗΠΑ είχαν εκφράσει απροθυμία να επέμβουν στο Κοσσυφοπέδιο. Τρίτον, η κυβέρνηση των Εργατικών του Μπλερ επεδίωξε να επανορθώσει την απόφασή της να

αποκλειστεί από τη νομισματική ένωση και πίστευε ότι θα μπορούσε να το επιτύχει αυτό αναλαμβάνοντας ηγετικό ρόλο. Αυτή ήταν μία από τις πιο φιλοευρωπαϊκές κυβερνήσεις που είχε ποτέ η Βρετανία.

Όπως και να έχει, στο Σεν Μαλό απελευθερώθηκε μια ενέργεια που, μέσα από συναντήσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ειδικότερα στις σημαντικές διασκέψεις της Κολωνίας (1999), του Ελσίνκι (1999) και της Νίκαιας (2000), οδήγησε στη δημιουργία της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ), που στη συνέχεια εξελίχθηκε στην Ευρωπαϊκή Πολιτική και Άμυνας (ΕΠΑΑ) μέχρι τη Λισαβόνα. Ειδικά από τον Δεκέμβριο του 1998 έως τον Μάρτιο του 2003, όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχοντας ήδη καθιερώσει μια λειτουργική δομή για την ΚΠΑΑ, πραγματοποίησε την πρώτη διεθνή της επιχείρηση, και μέχρι σήμερα, η πρόοδος στον τομέα της ΚΠΑΑ εξελίσσεται με σημαντικούς ρυθμούς. Πράγματι, περισσότερο από ό,τι τα προηγούμενα πενήντα χρόνια.

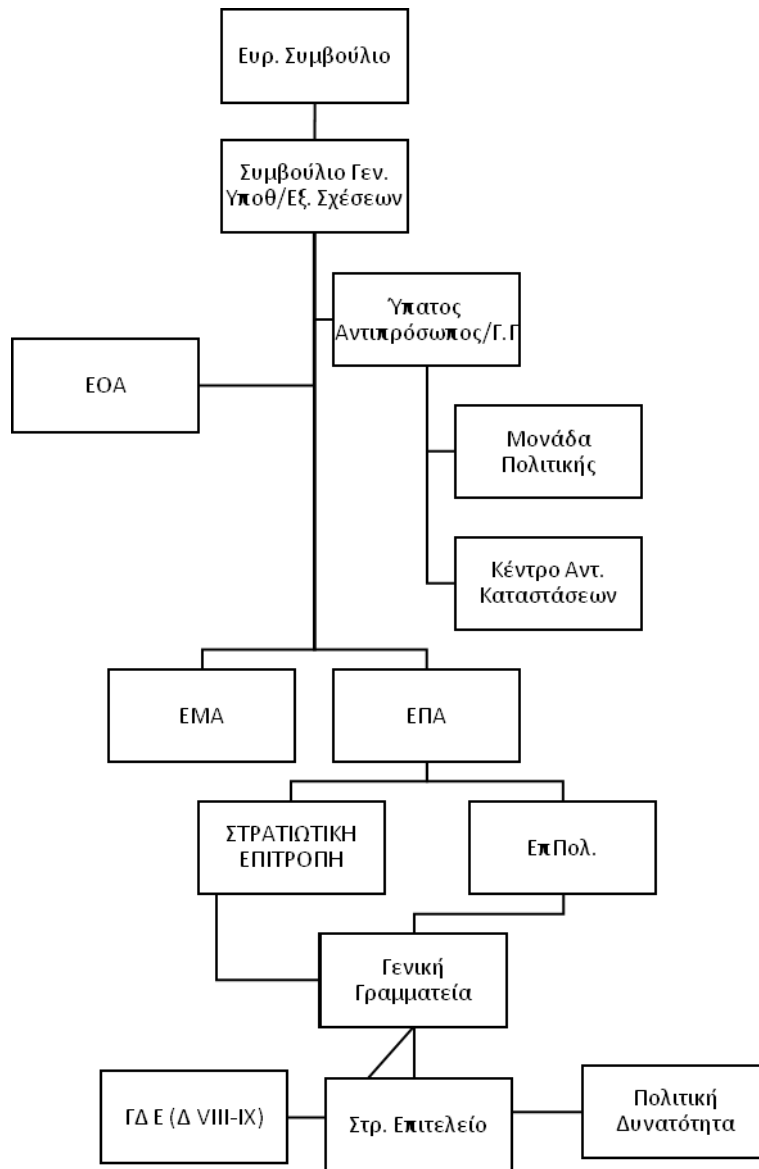
Μετά το Σεν Μαλό, ο επόμενος σημαντικός σταθμός ήταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στην Κολωνία (3-4 Ιουνίου 1999). Σε αυτό το σημείο, τα κράτη μέλη της Ένωσης ανακεφαλαιοποίησαν τις θέσεις που είχαν διατυπώσει στο Σεν Μαλό, ενώ παράλληλα πήγαν ένα βήμα παραπέρα. Ενώ στο Σεν Μαλό είχε γίνει μια αρκετά αόριστη αναφορά στην Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση (ΔΕΕ), τα συμπεράσματα της Κολωνίας κατέληξαν στο ότι έως το 2000 η ΔΕΕ θα είχε εκπληρώσει τον σκοπό της. Με αυτόν τον τρόπο, απορρίφθηκε η ιδέα ότι η ΔΕΕ θα μπορούσε να αποτελέσει το "αμυντικό συστατικό" της ΕΕ, όπως είχε συζητηθεί στις συνθήκες του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ κατά τη δεκαετία του '90. Περαιτέρω, ένα από τα αποτελέσματα της Κολωνίας ήταν η ανάγκη για μια Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας (ΕΠΑ), που περιλάμβανε ένα μόνιμο όργανο αντιπροσώπων των κρατών μελών με εξειδίκευση στα πολιτικοστρατιωτικά θέματα, καθώς και άλλους θεσμούς όπως μια Στρατιωτική Επιτροπή και ένα Στρατιωτικό Επιτελείο, παρόμοιους με αυτούς του ΝΑΤΟ.

Αφού εξετάσαμε τη διαδικασία δημιουργίας και εξέλιξης των οργάνων σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων της Κοινής Πολιτικής Άμυνας και Ασφάλειας (ΚΠΑΑ) πριν τη Συνθήκη της Λισαβόνας, ας παρουσιάσουμε μια επιγραμματική περιγραφή της συνολικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων προ της συγκεκριμένης συνθήκης. Στην κορυφή βρισκόταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που καθόριζε τις στρατηγικές κατευθύνσεις. Ακολουθούσε το Συμβούλιο των Υπουργών, ειδικότερα το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων/Εξωτερικών Σχέσεων, που λάμβανε τις αποφάσεις, ιδίως για τη διεξαγωγή επιχειρήσεων. Κάτω από το Συμβούλιο βρισκόταν η Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας (ΕΠΑ), η οποία εκπονούσε προτάσεις και παρουσίαζε στρατηγικές στο Συμβούλιο. Ένα βήμα πιο κάτω, βρισκόταν η Επιτροπή Μόνιμων Αντιπροσώπων (ΕΜΑ), με τον ρόλο να διαβιβάζει τις προτάσεις της ΕΠΑ στο Συμβούλιο πριν από την έγκριση.

Τέλος, υποστηρικτικά όργανα όπως η Στρατιωτική Επιτροπή και η Πολιτική Επιτροπή επικουρούσαν στην προετοιμασία και εκτέλεση πολιτικών, ενώ η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου, υπό τον Ύπατο Αντιπρόσωπο της ΚΕΠΠΑ, λειτουργούσε ως όργανο υποστήριξης με γραφειοκρατικό ρόλο και ανάλυση πληροφοριών (Κυριακάτη, 2021).

Διάγραμμα 1.

Η διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΚΠΑΑ πριν την Λισσαβόνα.

Κεφάλαιο 4.

Στρατιωτικές και πολιτικές επεμβάσεις της ΕΕ

Διαδικασίες ανάπτυξης ικανοτήτων

Σε γενικές γραμμές, οι διαδικασίες για την ανάπτυξη στρατιωτικών και πολιτικών ικανοτήτων στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ είναι παρόμοιες. Ωστόσο, μέχρι τώρα παρέμειναν σχετικά ασυντόνιστες. Στη στρατιωτική σφαίρα, η διαδικασία ξεκινά με τον ορισμό ενδεικτικών σεναρίων τα οποία, βάσει παραμέτρων, όπως η διάρκεια μιας αποστολής, οι απαιτήσεις περιστροφής και τα απαιτούμενα επίπεδα ετοιμότητας– περιγράφουν τους διαφορετικούς τύπους αποστολών που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της ΚΠΑΑ. Επί του παρόντος, η ΕΕ χρησιμοποιεί πέντε «οικογένειες» στρατιωτικών σεναρίων που βασίζονται σε διαφορετικές Υποθέσεις Στρατηγικού Σχεδιασμού. Με βάση αυτές τις υποθέσεις σχεδιασμού, ορίζεται ποιες δυνατότητες θα ήταν απαραίτητες για τη διεξαγωγή μιας συγκεκριμένης λειτουργίας. Όλη αυτή η εργασία σχεδιασμού οδηγεί στον λεγόμενο Κατάλογο Απαιτήσεων. Μόλις καθοριστεί αυτός ο κατάλογος, τα κράτη μέλη της ΕΕ καλούνται να δεσμευτούν για τις συνεισφορές τους σύμφωνα με τον κατάλογο των δυνατοτήτων. Οι δεσμεύσεις από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών συνδυάζονται στη συνέχεια σε έναν λεγόμενο Κατάλογο Δυνάμεων, ο οποίος ορίζει και περιγράφει ό,τι έχει δεσμευτεί από τα κράτη μέλη. Συγκρίνοντας τους δύο καταλόγους, είναι δυνατό να εντοπιστούν τα κενά ή οι ελλείψεις ικανότητας. Αυτά υπάρχουν είτε επειδή τα κράτη μέλη δεν διαθέτουν τις απαραίτητες δυνατότητες, είτε επειδή δεν τις διαθέτουν στην ΕΕ. Ο κατάλογος των κενών δυνατοτήτων και οι επιπτώσεις τους για πιθανές λειτουργίες ΚΠΑΑ συγκεντρώνονται στη συνέχεια σε έναν ακόμη κατάλογο που ονομάζεται παραπλανητικός Κατάλογος Προόδου. Τα αντίστοιχα σενάρια από την πολιτική πλευρά αναπτύχθηκαν ανεξάρτητα από τη στρατιωτική το 2005. Παρέχουν τη βάση για τον καθορισμό των απαιτούμενων καθηκόντων και του αντίστοιχου προσωπικού. Παρόμοια με την προετοιμασία για το στρατιωτικό πεδίο, τα κράτη μέλη δεσμεύονται για συνεισφορές, οι οποίες στη συνέχεια συγκρίνονται με τις απαιτήσεις (Τσακίριδης,2017).

Στρατιωτικές δυνατότητες

Η σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Ελσίνκι τον Δεκέμβριο του 1999 όρισε αυτό που έγινε γνωστό ως Πρωταρχικός Στόχος του Ελσίνκι, ένας στόχος στρατιωτικών δυνατοτήτων που προσπάθησαν να εφαρμόσουν τα κράτη μέλη μέχρι τα τέλη του 2003.

Έως το έτος 2003, συνεργαζόμενα εθελοντικά τα κράτη μέλη της ΕΕ, θα ήταν σε θέση να αναπτύξουν και να διατηρήσουν δυνάμεις ικανές για όλο το εύρος των καθηκόντων Petersberg, όπως ορίζονται στη Συνθήκη του Άμστερνταμ, συμπεριλαμβανομένων των πιο απαιτητικών, σε επιχειρήσεις έως και σε επίπεδο σώματος (έως 15 ταξιαρχίες ή 50.000–60.000 άτομα).

Δεν είναι μυστικό ότι οι αποφάσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στο Κοσσυφοπέδιο, είχαν ισχυρή επιρροή στον ορισμό του πρωταρχικού στόχου – στην ουσία περιέγραψαν τη φιλοδοξία να μπορέσουμε να διεξαγάγουμε μια επιχείρηση σε επίπεδο σώματος χωρίς να βασιζόμαστε στις δυνατότητες των ΗΠΑ. Ωστόσο, το 2003 ήρθε και παρήλθε, και παρόλο που ήταν προφανές ότι εξακολουθούσαν να υπάρχουν σημαντικά κενά ικανότητας, τα κράτη μέλη παρουσίασαν έναν νέο στόχο τον Μάιο του 2004, τον Πρωταρχικό Στόχο 2010. Οι κυβερνήσεις των μελών της ΕΕ δεσμεύτηκαν να είναι σε θέση να «ανταποκριθούν με ταχεία και αποφασιστική δράση, εφαρμόζοντας μια πλήρως συνεκτική προσέγγιση σε όλο το φάσμα των επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων, που καλύπτονται από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση». Παρόλο που τα κράτη μέλη ήταν περισσότερο από σύμφωνα με την επίτευξη του αρχικού πρωταρχικού στόχου, δεν είχαν ακόμα δυνατότητες που θα επέτρεπαν τις πιο απαιτητικές επιχειρήσεις στο ανώτερο άκρο του φάσματος εργασιών Petersberg.

Για να μετριαστεί αυτό, το Σχέδιο Δράσης για τις Ευρωπαϊκές Ικανότητες (ECAP) είχε δημιουργηθεί το 2001. Αυτό το πρόγραμμα περιλάμβανε 19 ομάδες έργου, καθεμία από τις οποίες εργαζόταν σε μια συγκεκριμένη περιοχή δυνατοτήτων υπό την καθοδήγηση ενός ηγετικού έθνους, οι οποίες υποτίθεται ότι θα βοηθούσαν τα κράτη μέλη της ΕΕ να επιτύχουν στόχους ικανότητας. Η όλη διαδικασία βασίστηκε σε εθελοντικές δεσμεύσεις από τα κράτη μέλη. Προέκυψε, ωστόσο, ότι η λογική της εθελοντικής συνεργασίας από κάτω προς τα πάνω είχε σοβαρούς περιορισμούς. Η Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας της ΕΕ (PSC) υποστήριξε: «Θα χρειαζόταν κάποια προσαρμογή του ECAP για να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ της εθελοντικής βάσης στην οποία λειτουργούν οι Ομάδες Έργου ECAP και του συμφέροντος της Ένωσης στο σύνολό της να αποκτήσει όλες τις απαραίτητες στρατιωτικές δυνατότητες». Με άλλα λόγια, η διαδικασία εθελοντικής συνεργασίας δεν απέφερε τα απαραίτητα αποτελέσματα. Οι κυβερνήσεις των μελών συνέχισαν να λαμβάνουν αποφάσεις βασισμένες αποκλειστικά σε εθνικές εκτιμήσεις και επομένως δεν συνέβαλαν στην επίλυση προβλημάτων με τη μορφή δημιουργίας ικανοτήτων μέσω πολυεθνικών διαδικασιών όπως το ECAP. Στο πλαίσιο αυτό, η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας (EDA) το 2004 ήταν ένα σημαντικό βήμα. Όπως διευκρίνισε το Συμβούλιο, ο κύριος στόχος του οργανισμού είναι «να προσφέρει τις στρατιωτικές δυνατότητες που απαιτεί η ΚΠΑΑ».

Αντίστοιχα, ο EDA δημοσίευσε μια σειρά εγγράφων στρατηγικής που βοηθούν στον καθορισμό των δυνατοτήτων και των τεχνολογιών που απαιτούνται και του είδους της συνεργασίας που θα πρέπει να δημιουργηθεί ώστε να μπορεί να σημειωθεί πρόοδος στην ανάπτυξη ικανοτήτων. Το Σχέδιο Ανάπτυξης Δυνατοτήτων (CDP) του Ιουλίου 2008 είναι αξιοσημείωτο από αυτή την άποψη. Στόχος του είναι να παρέχει πληροφορίες στις κυβερνήσεις των κρατών μελών που θα διευκολύνουν τη λήψη αποφάσεων σε εθνικό επίπεδο. Για παράδειγμα, οι κυβερνήσεις θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν το CDP για να βρουν ποια κυβέρνηση στην ΕΕ εργάζεται σε προτεραιότητες ή έργα παρόμοια με τα δικά τους. Η υπόθεση ήταν ότι, αυτού του είδους η ανταλλαγή πληροφοριών θα ενίσχυε τη συνεργασία και θα δημιουργούσε νέα έργα και στόχους.

Η ανάγκη για πρωτοβουλίες ήταν σαφής, διότι η πρόοδος ήταν αργή. Το 2002, η ΕΕ είχε ορίσει 64 ελλείμματα ικανότητας. Μια έκθεση στα μέσα του 2006 έδειξε ότι μόνο επτά από αυτά τα προβλήματα είχαν επιλυθεί, ενώ άλλοι τέσσερις τομείς χαρακτηρίστηκαν ως σημειώνοντας πρόοδο. Αυτό σημαίνει ότι σε 53 περιοχές, τίποτα δεν είχε αλλάξει ιδιαίτερα σε διάστημα

τεσσάρων χρόνων. Είναι αρκετά ενδιαφέρον ότι η ΕΕ σταμάτησε να δημοσιεύει αυτές τις εξαμηνιαίες εκθέσεις το 2006, πιθανώς επειδή υπογράμμισαν δημόσια την έλλειψη προόδου.

Φαίνεται ξεκάθαρα ότι η ΚΠΑΑ δεν ήταν επιτυχής στην ανάπτυξη καλύτερων στρατιωτικών δυνατοτήτων στην Ευρώπη. Τα κενά βασικών δυνατοτήτων στους τομείς της στρατηγικής και τακτικής αερομεταφοράς, των πληροφοριών και της αναγνώρισης, καθώς και της προστασίας δυνάμεων εξακολουθούν να υφίστανται. Για να αναβιώσει αυτό το θέμα, η γαλλική προεδρία της ΕΕ, το δεύτερο εξάμηνο του 2008, δρομολόγησε μια δήλωση για την ενίσχυση των δυνατοτήτων. Η δήλωση καθόριζε με σχετικά σαφείς όρους ποιο θα ήταν το επίπεδο φιλοδοξίας της ΕΕ για μη στρατιωτικές και στρατιωτικές αποστολές διαχείρισης κρίσεων. Υποστήριξε ότι η ΕΕ, κατά την εφαρμογή των στρατιωτικών και πολιτικών υποχρεώσεων του Πρωταρχικού Στόχου 2010, θα πρέπει να είναι σε θέση να διεξάγει ταυτόχρονα δύο μεγάλες επιχειρήσεις σταθεροποίησης και ανασυγκρότησης στις οποίες συμμετέχουν έως και 10.000 στρατιώτες συν ένα πολιτικό σώμα για τουλάχιστον δύο χρόνια, δύο επιχειρήσεις ταχείας αντίδρασης που χρησιμοποιούν ομάδες μάχης της ΕΕ, μια επιχείρηση εκκένωσης σε λιγότερο από δέκα ημέρες, επιχείρηση θαλάσσιας ή εναέριας επιτήρησης/απαγόρευσης, μια επιχείρηση πολιτικο-στρατιωτικής ανθρωπιστικής βοήθειας διάρκειας έως και 90 ημερών ή περίπου δώδεκα μη στρατιωτικές αποστολές συμπεριλαμβανομένης μιας μεγάλης επιχείρησης που περιλαμβάνει έως και 3.000 άτομα προσωπικό για αρκετά χρόνια.

Υπογραμμίζοντας την αντιληπτή μοναδικότητα της ΕΕ ως παράγοντα διαχείρισης κρίσεων, η ανωτέρω δήλωση έθεσε την πρόοδο στις μη στρατιωτικές δυνατότητες ύψος προτεραιότητας. Από στρατιωτικής πλευράς, η δήλωση ζητούσε από τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν καινοτόμες μεθόδους για την ανάπτυξη ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της συγκέντρωσης και της πολυεθνικής διαχείρισης εθνικών περιουσιακών στοιχείων, της εξειδίκευσης ρόλων για σπάνιες και δαπανηρές εξειδικευμένες ικανότητες και της συλλογικής προμήθειας κρίσιμων υλικοτεχνικών συστημάτων. Η επιδίωξη μιας τέτοιας πορείας θεωρείται ως μία από τις λίγες επιλογές που απομένουν για τη σημαντική βελτίωση των δυνατοτήτων, ιδίως υπό το φως των τεράστιων δημοσιονομικών πιέσεων που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις στον απόηχο της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης του 2008–09. Η ανάγκη για μια τέτοια καινοτόμο συνεργασία θα πρέπει να εξισορροπηθεί με την επιθυμία των κυβερνήσεων να διατηρήσουν τις προτεραιότητες εθνικής ασφάλειας και άμυνας, δεδομένου ότι τέτοιες μέθοδοι ισοδυναμούν πάντα με αύξηση της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών. Ως εκ τούτου, είναι πιθανό οι κυβερνήσεις να καθορίσουν τομείς ικανοτήτων στους οποίους δεν είναι πρόθυμες να συνεργαστούν, επειδή θεωρούνται ζωτικής σημασίας για εθνικούς σκοπούς προτού προχωρήσουν στην εξέταση πρακτικών βημάτων για τον εντοπισμό δυνατοτήτων που μπορούν να μοιραστούν και να συγκεντρωθούν ή να προβληματιστούν με σοβαρότητα στις ρυθμίσεις για εξειδίκευση σε ρόλους και καθήκοντα. Ο κίνδυνος για το άμεσο μέλλον είναι ότι οι εθνικές κυβερνήσεις, νιώθοντας τη δημοσιονομική ασφυξία, να προβούν σε βαθιές περικοπές με τρόπο που δεν συντονίζεται με τους εταίρους και, σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδεχομένως αγνοώντας παρόμοια σχέδια στις χώρες εταίρους, γεγονός που θα οδηγήσει σε μείωση ικανοτήτων σε εθνικό επίπεδο και μειωμένη ικανότητα εκμετάλλευσης των πλεονεκτημάτων της στενότερης συνεργασίας στο μέλλον. Εξάλλου, η αποκομιδή των οφελών της συνεργασίας προϋποθέτει διαλειτουργικότητα και κάποιο βαθμό συμπληρωματικότητας μεταξύ των ευρωπαϊκών στρατευμάτων.

Επιπλέον, το δεύτερο εξάμηνο του 2008, και συνεπώς και υπό τη γαλλική προεδρία της ΕΕ, ξεκίνησε μια σειρά από πρωτοβουλίες που βασίζονται σε έργα μεταξύ ομάδων κρατών μελών της ΕΕ. Για παράδειγμα, αποφασίστηκε ότι στον τομέα της αναγνώρισης βάσει δορυφόρου, οι ιταλικοί δορυφόροι Cosmo Skymed και οι γαλλικοί δορυφόροι Helios 2 θα παρέχουν εικόνες στο δορυφορικό κέντρο της ΕΕ που εδρεύει στην Ισπανία. Η Γερμανία δήλωσε την πρόθεσή της να κάνει το ίδιο με το νέο της δορυφορικό σύστημα SAR-Lupe. Επιπλέον, το Βέλγιο, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ελλάδα και η Ιταλία αποφάσισαν να αναπτύξουν μια νέα γενιά δορυφόρων παρατήρησης της Γης, το λεγόμενο πρόγραμμα MUSIS. Ο ΕΔΑ φιλοξενεί επίσης συνεργατικά έργα για την ανάπτυξη αντιμέτρων ναρκών και μη επανδρωμένων εναέριων οχημάτων. Πιο ορατές πρωτοβουλίες περιελάμβαναν τη δήλωση 12 κρατών μελών της ΕΕ τον Νοέμβριο του 2008 για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Στόλου Αερομεταφορών, για τη συγκέντρωση λειτουργιών υποστήριξης για τα αεροσκάφη C-130 και στο μέλλον τα αεροσκάφη μεταφοράς A400M. Ταυτόχρονα, εννέα κράτη μέλη δημιούργησαν την Πρωτοβουλία Διαλειτουργικότητας του Ευρωπαϊκού Ομίλου Μεταφορέων. Επίσης, επιχειρήθηκε να αυξηθεί η διαλειτουργικότητα των ευρωπαϊκών ναυτικών, έτσι ώστε οι συμμετέχουσες χώρες να έχουν στο μέλλον ευκολότερο να συνεισφέρουν σε μια πολυεθνική ομάδα ναυτικής συνεργασίας, για παράδειγμα, παρέχοντας πλοία συνοδείας υπό το πρίσμα μιας ενοποιημένης ναυτικής δύναμης. Στο πλαίσιο της μη ικανοποιητικής προόδου τα τελευταία δέκα χρόνια, φαίνεται πλέον να υπάρχει μια τάση προς πιο ευέλικτες μορφές συνεργασίας για την ανάπτυξη ικανοτήτων. Είναι σαφές ότι τα κράτη μέλη προσπαθούν να αποφύγουν τυχόν μέτρα που θα περιόριζαν αδικαιολόγητα την κυριαρχία τους, δεδομένου ότι πρόκειται για έναν εξαιρετικά ευαίσθητο τομέα.

Μη στρατιωτικές δυνατότητες

Όσον αφορά την προσοχή του κοινού, οι ικανότητες των πολιτών είναι συχνά μια μεταγενέστερη σκέψη σε σύγκριση με τη στρατιωτική πλευρά. Αυτό δεν προκαλεί έκπληξη αν σκεφτεί κανείς ότι η αρχική υπόθεση πίσω από την ΕΠΑΑ/ΚΠΑΑ ήταν πράγματι στρατιωτική και ότι οι στρατιωτικές επιχειρήσεις τυγχάνουν μεγαλύτερης προσοχής από τα μέσα ενημέρωσης από τις μη στρατιωτικές. Από την άλλη πλευρά, αυτή η ανισορροπία συσκοτίζει το γεγονός ότι η ΚΠΑΑ ασχολείται ρητά με το συνδυασμό στρατιωτικών και πολιτικών μέσων. Επιπλέον, η σαφής πλειοψηφία των εν εξελίξει αποστολών ΚΠΑΑ είναι στην πραγματικότητα μη στρατιωτικές. Τα προβλήματα ανάπτυξης ικανοτήτων στον πολιτικό τομέα είναι κάπως διαφορετικά από ό,τι στη στρατιωτική σφαίρα. Οι μη στρατιωτικές δυνατότητες συνδέονται σχεδόν πάντα με συγκεκριμένα άτομα και έχουν πολύ λιγότερη σχέση με πλατφόρμες και εξοπλισμό. Το μεγαλύτερο πρόβλημα στον πολιτικό τομέα είναι το τεράστιο χάσμα μεταξύ του υπάρχοντος, του δεσμευμένου και του ανεπτυγμένου προσωπικού.

Η ανάπτυξη ικανοτήτων στον πολιτικό τομέα ξεκίνησε το 2000, όταν καθορίστηκαν τέσσερις τομείς προτεραιότητας: αστυνομία, κράτος δικαίου, πολιτική διοίκηση και πολιτική προστασία. Και πάλι, αριθμητικοί στόχοι τέθηκαν από τα κράτη μέλη της Ε.Ε. Ένας μη στρατιωτικός πρωταρχικός στόχος, που καθορίστηκε το 2004, πρόσθεσε νέους τομείς προτεραιότητας, συγκεκριμένα την παρακολούθηση και την υποστήριξη των ειδικών εκπροσώπων της ΕΕ, με την επίτευξη των οποίων να αναμένεται μετά από τέσσερα χρόνια. Ο Μη στρατιωτικός Πρωταρχικός Στόχος 2008, τον οποίο τα κράτη μέλη προσπαθούν να εκπληρώσουν ακολουθώντας εθνικά σχέδια δράσης, καθόρισε περαιτέρω τη φιλοδοξία να είναι δυνατή η διεξαγωγή πολλών μη στρατιωτικών αποστολών ΚΠΑΑ ταυτόχρονα. Περίπου 18.000

άτομα πολιτικό προσωπικό θα απαιτηθεί για την υλοποίηση των πέντε επιχειρήσεων που θα διεξαχθούν ταυτόχρονα στο πλαίσιο των πρωταρχικών στόχων. Στον Πολιτικό Πρωταρχικό Στόχο 2008, η ΕΕ έχει ήδη αναγνωρίσει ελλείψεις στον αριθμό των δικαστών και εισαγγελέων, της αστυνομίας και του προσωπικού ελέγχου των συνόρων. Ωστόσο, οι λίστες για τους μη στρατιωτικούς πρωταρχικούς στόχους καταρτίστηκαν σε μια εποχή που οι πραγματικές απαιτήσεις για μη στρατιωτικές αποστολές ΚΠΑΑ δεν ήταν ακόμη πλήρως κατανοητές – οι ελλείψεις στην επιχειρησιακή εμπειρία καθιστούν επομένως τον Μη Στρατιωτικό Πρωταρχικό Στόχο 2008 μια ως επί το πλείστον θεωρητική άσκηση. Ένας διάδοχος, ο Civilian Headline Goal 2010, που ορίστηκε από το 2007, ζητούσε βελτιωμένη ικανότητα σχεδιασμού για ταυτόχρονες αποστολές, καλύτερη εκπαίδευση του πολιτικού προσωπικού σε διεθνείς αποστολές και εθνικές στρατηγικές που προωθούν την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών. Τόνισε επίσης τη σημασία των ταχέως αναπτυσσόμενων αστυνομικών μονάδων, της βελτιωμένης ανταλλαγής πληροφοριών και της συνεργασίας πληροφοριών.

Η δύναμη της ΕΕ, όσον αφορά τις μη στρατιωτικές δυνατότητες, έγκειται στην ικανότητά της να συντονίζει τους πολιτικούς πόρους από 27 κράτη. Ωστόσο, αυτό το πλεονέκτημα δημιουργεί επίσης αρκετά προβλήματα. Για παράδειγμα, σε αντίθεση με τους στρατιώτες, οι πολίτες δεν μπορούν απλώς να διαταχθούν να συμμετάσχουν σε διεθνείς αποστολές. Πρέπει να προσληφθούν εθελοντές, γεγονός που μπορεί να δυσκολέψει την πλήρωση των απαραίτητων θέσεων, κυρίως λόγω της έλλειψης επαγγελματικών πλεονεκτημάτων που μπορεί να αποκομίσει το πολιτικό προσωπικό με την εγγραφή του σε αποστολές στο εξωτερικό. Επιπλέον, τα εν λόγω άτομα πιθανότατα κάνουν ήδη τη δουλειά τους σε εθνικό περιβάλλον, πράγμα που σημαίνει ότι η διεθνής ανάπτυξή τους δημιουργεί μια κενή θέση στο σπίτι που θα πρέπει να καλυφθεί. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μειωμένες δεσμεύσεις από τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Ένα σοβαρό πρόβλημα είναι ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ ακολουθούν πολύ διαφορετικές στρατηγικές όσον αφορά τη δημιουργία και παροχή μη στρατιωτικών δυνατοτήτων, με σημαντικές συνέπειες τόσο για την ποσότητα όσο και για την ποιότητα του προσωπικού. Όπως αποκάλυψε ο έλεγχος του 2009 των μη στρατιωτικών δυνατοτήτων σε όλα τα έθνη της ΕΕ, ορισμένες κυβερνήσεις κρατών μελών παρέχουν εις βάθος εκπαίδευση και ειδικές δομές σχεδιασμού, οργανώνουν υποχρεωτικές ενημερώσεις του απεσταλμένου προσωπικού και έχουν θεσπίσει διαδικασίες «διδασμάτων». Άλλοι, ωστόσο, κάνουν πολύ λιγότερα από αυτό. Όπως υποστήριξαν οι συντάκτες της ανασκόπησης, η ΕΕ αγωνίζεται να «μετατρέψει τις επί του παρόντος ad hoc και αποσπασμένες εθνικές προσπάθειες σε μια πιο συστηματική πανευρωπαϊκή προσπάθεια».

Επιπλέον, οι διαδικασίες απόκτησης στον μη στρατιωτικό τομέα δεν έχουν ακόμη προσαρμοστεί στην πραγματικότητα των διεθνών αποστολών διαχείρισης κρίσεων. Τέλος, η ευθύνη για τις διαφορετικές πτυχές των μη στρατιωτικών δυνατοτήτων κατανέμεται μεταξύ πολλών ιδρυμάτων στα κράτη μέλη της ΕΕ, γεγονός που αφενός δημιουργεί πρόσθετο βάρος όσον αφορά τον συντονισμό και αφετέρου συνεπάγεται ότι το προσωπικό θα έχει διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης. Αυτές οι διαφορές δεν μπορούν απλώς να προσαρμοστούν μέσω στοχευμένης εκπαίδευσης πριν από την ανάπτυξη, ακόμη και αν αυτή η εκπαίδευση καλύπτει παρόμοια σύνολα δεξιοτήτων. Αντίστοιχα, οι τομείς του προσωπικού, της επιμελητείας και του σχεδιασμού έχουν ήδη αποδειχθεί προβληματικοί στην πραγματικότητα των αποστολών ΚΠΑΑ.

Λειτουργίες ΚΠΑΑ

Από το 2003, η ΕΕ έχει ξεκινήσει 24 επιχειρήσεις ΚΠΑΑ. Ενώ αυτές οι προσπάθειες καταδεικνύουν μια ορισμένη κοινή βούληση για δέσμευση, η έναρξη της δραστηριότητας δεν πρέπει να θεωρείται απαραίτητα και πρόοδος. Οι πράξεις ΚΠΑΑ καλύπτουν ένα αυξανόμενο γεωγραφικό και λειτουργικό πεδίο, αλλά είναι συχνά μάλλον περιορισμένο σε μέγεθος και ο αντίκτυπός τους στην παρούσα κατάσταση κρίσης είναι συχνά ασαφής. Επιπλέον, δεν είναι δυνατό να διακριθούν σαφή κριτήρια στα οποία βασίζονται οι αποφάσεις για την έναρξη μιας επιχείρησης. Τις περισσότερες φορές η ΕΕ είναι αντιδραστική και όχι προληπτική, καθοδηγούμενη είτε από εξωτερικές απαιτήσεις, είτε από συγκεκριμένα συμφέροντα ενός κράτους μέλους ή από την απόλυτη επιθυμία να επιδείξει ικανότητα δράσης. Το γεγονός ότι πέντε από τις αποστολές της ΕΕ πραγματοποιήθηκαν στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (ΛΔΚ), για παράδειγμα, φαίνεται να οφείλεται στα γαλλικά συμφέροντα, στα αιτήματα του ΟΗΕ και στην επιθυμία να αποδειχθεί ότι η ΚΠΑΑ είχε εισέλθει στον πραγματικό, επιχειρησιακό κόσμο. Κανένας από αυτούς δεν είναι κακός λόγος για δέσμευση από μόνος του, αλλά υπολείπεται του προληπτικού χαρακτήρα που επιδιώκει η ΕΕ και καταδεικνύει έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού. Ορισμένες κυβερνήσεις εντός της ΕΕ δυσανασχετούν με την εντύπωση ότι ένα σήμα της ΕΕ αποδίδεται σε ό,τι είναι ουσιαστικά προτεραιότητες ενός μεμονωμένου κράτους μέλους, ενώ παράγοντες εκτός ΕΕ αμφισβητούν την ουδετερότητα της δράσης της ΕΕ σε περιπτώσεις όπου οι μετααποικιακοί δεσμοί θεωρούνται μεταξύ των λόγων δέσμευσης. Τα αποτελέσματα είναι αυστηρά καθορισμένα και απέχουν από τις εξειδικευμένες εντολές της ΕΕ, λόγω της ανάγκης εξισορρόπησης των συμφερόντων των διαφορετικών κρατών μελών και της επιθυμίας να διατηρηθεί η διεθνής νομιμότητα. Όπως δείχνει επίσης ο πίνακας, μεγάλο μέρος της δράσης της ΕΕ λαμβάνει χώρα στον πολιτικό τομέα, και ενώ υπάρχει ένας αριθμός στρατιωτικών αποστολών, οι ολοκληρωμένες πολιτικο-στρατιωτικές επιχειρήσεις όπου η ΕΕ υποτίθεται ότι θα μπορούσε να προσθέσει τη μεγαλύτερη αξία είναι μέχρι στιγμής σχεδόν ανύπαρκτες.

Μια πρόσφατη ανασκόπηση όλων των αποστολών της ΕΕ που διεξήχθησαν έως το δεύτερο εξάμηνο του 2009 υποστήριξε ότι οι επιχειρησιακές εντολές, οι πόροι που διατίθενται από τα κράτη μέλη, ο βαθμός στον οποίο οι επιχειρήσεις συνεχίστηκαν σε ένα πλαίσιο που συνδύαζε πολιτικά και στρατιωτικά μέσα και το πολιτικό πλαίσιο και η κατάσταση ασφαλείας σε μια δεδομένη περιοχή κρίσης καθόρισε από κοινού πόσο επιτυχημένες ήταν οι επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, η EUPOL Αφγανιστάν παρεμποδίστηκε από μια εντολή δράσης που δεν αντιπροσώπευε ποτέ την επιδείνωση της κατάστασης ασφαλείας και δεν παρείχε αρκετό εξοπλισμό ή προσωπικό για να καλύψει τις αυξανόμενες ανάγκες της χώρας. Ακόμη και αυτός ο χαμηλός αριθμός προσωπικού που προβλεπόταν δεν καλύφθηκε μέσω των συνεισφορών των κρατών μελών. Μέχρι τον Ιούλιο του 2010, η EUPOL είχε δυναμικό περίπου 285 ανεπτυγμένου προσωπικού έναντι εξουσιοδοτημένης δύναμης 400. Η EULEX Κοσσυφοπέδιο εμποδίστηκε, μεταξύ άλλων λόγων, επειδή δεν αναγνώρισαν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ την ανεξαρτησία του Κοσσυφοπέδιου. Το ασαφές νομικό καθεστώς παρείχε ένα άβολο πολιτικό υπόβαθρο για την αποστολή. Στην παλαιστινιακή επικράτεια, η αστυνομία και οι αποστολές συνοριακής βοήθειας έχουν γίνει ένα πολιτικό ποδόσφαιρο στη μάχη για την εξουσία μεταξύ της Χαμάς και της Φατάχ. Η αποστολή συνοριακής βοήθειας στη Ράφα στη Λωρίδα της Γάζας έχει ανασταλεί από τον Ιούνιο του 2007 ως αποτέλεσμα της κατάληψης της συνοριακής διάβασης από τη Χαμάς. Η αποστολή

παρακολούθησης στη Γεωργία, η οποία είναι επιφορτισμένη με την παρακολούθηση της εφαρμογής των συμφωνιών της 12ης Αυγούστου και της 8ης Σεπτεμβρίου 2008 που τερμάτισαν τις εχθροπραξίες μεταξύ Ρωσίας και Γεωργίας, δεν έχει ακόμη αποκτήσει πρόσβαση στα αμφισβητούμενα εδάφη της Νότιας Οσετίας και της Αμπχαζίας, παρόλο που η εντολή δράσης της EUMM καλύπτει όλη την επικράτεια της Γεωργίας εντός των διεθνώς αναγνωρισμένων συνόρων της. (Markantonatou,2010).

4.1. Συνοπτική Απεικόνιση Αποστολών Και Επιχειρήσεων

Ενισχύοντας τις στρατηγικές και τις ικανότητές της στον τομέα της διαχείρισης κρίσεων, της πρόληψης συγκρούσεων και της οικοδόμησης της ειρήνης, η Ευρωπαϊκή Ένωση διαδραματίζει καίριο ρόλο στη διαφύλαξη της ασφάλειας των πολιτών της και στην προώθηση της παγκόσμιας ασφάλειας. Με τον τρόπο αυτό, υποστηρίζει τις θεμελιώδεις αξίες και αρχές της.

Από την απόφαση να δρομολογήσει την πρώτη μη στρατιωτική αποστολή της ΕΕ για τη διαχείριση κρίσεων το 2003 (την αστυνομική αποστολή EUPM στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη), η Ευρωπαϊκή Ένωση διεύρυνε σταδιακά την εμπλοκή της στις επιχειρήσεις, χρησιμοποιώντας τόσο στρατιωτικούς όσο και μη στρατιωτικούς πόρους. Συνολικά, η ΕΕ έχει εκτελέσει 36 αποστολές και επιχειρήσεις, από τις οποίες 17 ολοκληρώθηκαν με επιτυχία και 19 βρίσκονται σε εξέλιξη. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πλειονότητα αυτών των προσπαθειών χαρακτηρίζεται από μια προσέγγιση με πολιτικό προσανατολισμό, δίνοντας κυρίως έμφαση σε συμβουλευτικούς ρόλους σε πρωτοβουλίες για το κράτος δικαίου και την ανάπτυξη ικανοτήτων.

Από τις δεκαεννέα (19) επιχειρήσεις/αποστολές Κοινής Στρατηγικής Κουλτούρας (ΚΣΚ) που βρίσκονται υπό εξέλιξη, η Ελλάδα συμμετέχει επί του παρόντος σε οκτώ (EUFOR Althea, EULEX Kosovo, EUMM Georgia, EUPOL Afghanistan, EUCAP Nestor, EUNAVFOR ATALANTA, EUAM Ukraine, EUTM Mali) .

4.2. Αναλυτική Παρουσίαση Αποστολών Και Επιχειρήσεων ΕΕ

4.2.1. Ολοκληρωμένες αποστολές και επιχειρήσεις της ΕΕ

Παρακάτω παρουσιάζονται οι 17 ολοκληρωμένες αποστολές. Αναφέρονται σε αποστολές και επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε διάφορες γεωγραφικές περιοχές. Κάθε αποστολή έχει το δικό της έτος, ημερομηνία απόφασης, είδος, γεωγραφική περιοχή και σκοπό. Οι αποστολές αυτές αντικατοπτρίζουν τη δέσμευση της ΕΕ στη διαχείριση κρίσεων, την προαγωγή της ασφάλειας και την υποστήριξη διαδικασιών ειρήνης σε παγκόσμιο επίπεδο.

1. EUPM BiH

- Έτος: 2003
- Ημερομηνία Απόφασης: 1 Ιανουαρίου 2003
- Είδος: Πολιτική αποστολή
- Γεωγραφική Περιοχή: Βοσνία και Ερζεγοβίνη (B-E)
- Σκοπός: Η πολιτική αποστολή προκύπτει μετά από αίτημα των αρχών της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης (B-E), σε συνέχεια της επέμβασης της Διεθνούς Αστυνομικής Δύναμης των Ηνωμένων Εθνών. Ο σκοπός είναι η εκπαίδευση αστυνομικών αρχών και οι μεταρρυθμίσεις του αντίστοιχου υπουργείου.

2. FYROM/CONCORDIA

- Έτος: 2003
- Ημερομηνία Απόφασης: 31 Μαρτίου 2003
- Είδος: Στρατιωτική επέμβαση
- Γεωγραφική Περιοχή: Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας (ΠΓΔΜ)
- Σκοπός: Στρατιωτική επέμβαση εφαρμόζεται κατόπιν αιτήματος από την ΠΓΔΜ, έπειτα από τη συμφωνία που σφραγίστηκε στην Οχρίδα το 2001. Σκοπός είναι η συμβολή στη σταθερότητα και την ασφάλεια στην περιοχή.

3. ARTEMIS/DRC

- Έτος: 2003
- Ημερομηνία Απόφασης: 12 Ιουνίου 2003
- Είδος: Στρατιωτική επιχείρηση
- Γεωγραφική Περιοχή: Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (ΛΔΚ)
- Σκοπός: Συμβολή στη σταθερότητα και ασφάλεια της περιοχής.

4. EUPOL PROXIMA / FYROM15

- Έτος: 2003

- Ημερομηνία Απόφασης: Δεκέμβριος 2003
- Είδος: Πολιτική αποστολή
- Γεωγραφική Περιοχή: Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ)
- Σκοπός: Παροχή αστυνομικής βοήθειας για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και η εναρμόνιση με Ευρωπαϊκά πρότυπα.

5. EUJUST LEX-Iraq

- Έτος: 2005
- Ημερομηνία Απόφασης: 1 Ιουλίου 2005
- Είδος: Πολιτική αποστολή διαχείρισης κρίσεων
- Γεωγραφική Περιοχή: Ιράκ
- Σκοπός: Ο σεβασμός ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ενίσχυση κράτους δικαίου.

6. EUJUST THEMIS

- Έτος: 2004
- Ημερομηνία Απόφασης: 16 Ιουλίου 2004
- Είδος: Πολιτική αποστολή διαχείρισης κρίσεων
- Γεωγραφική Περιοχή: Γεωργία
- Σκοπός: Οι μεταρρυθμίσεις στο υπουργείο δικαιοσύνης.

7. EU support to AMIS (Darfur)

- Έτος: 2005
- Ημερομηνία Απόφασης: 18 Ιουλίου 2005
- Είδος: Στρατιωτική αποστολή
- Γεωγραφική Περιοχή: Νταρφούρ - Αφρικανική Ένωση
- Σκοπός: Υποστήριξη της αποστολής AMIS II.

8. Aceh Monitoring Mission

- Έτος: 2005
- Ημερομηνία Απόφασης: 9 Σεπτεμβρίου 2005
- Είδος: Πολιτική αποστολή
- Γεωγραφική Περιοχή: Ινδονησία, περιοχή Aceh
- Σκοπός: Η παρακολούθηση εφαρμογής ειρηνευτικής συμφωνίας.

9. EUPAT

- Έτος: 2005
- Ημερομηνία Απόφασης: 15 Δεκεμβρίου 2005
- Είδος: Πολιτική αποστολή ολιγάριθμης εκπαίδευσης
- Γεωγραφική Περιοχή: Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας (FYROM)
- Σκοπός: Η εναρμόνιση με Ευρωπαϊκά πρότυπα σε θέματα αστυνόμευσης.

10. EUPOL KINSHASA DRC

- Έτος: 2006
- Ημερομηνία Απόφασης: Απρίλιος 2006
- Είδος: Πολιτική αποστολή υποστήριξης αστυνομικών μονάδων
- Γεωγραφική Περιοχή: Κονγκό
- Σκοπός: Η υποστήριξη και εκπαίδευση τοπικών αρχών.

11. EUFOR RD Congo

- Έτος: 2006
- Ημερομηνία Απόφασης: 30 Ιουλίου 2006
- Είδος: Στρατιωτική επιχείρηση

- Γεωγραφική Περιοχή: Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό (ΛΔΚ)
- Σκοπός: Υποστήριξη αποστολής ΟΗΕ (MONUC).

12. EUPOL RD CONGO

- Έτος: 2007
- Ημερομηνία Απόφασης: Ιούλιος 2007
- Είδος: Στρατιωτική αποστολή εκπαίδευσης αστυνομικού προσωπικού, μεταφοράς τεχνογνωσίας για θέματα κράτους δικαίου
- Γεωγραφική Περιοχή: Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό
- Σκοπός: Οι μεταρρυθμίσεις του Υπουργείου δικαιοσύνης και θεμάτων ασφαλείας.

13. EUFOR Tchad/RCA

- Έτος: 2008
- Ημερομηνία Απόφασης: 28 Ιανουαρίου 2008
- Είδος: Στρατιωτική επιχείρηση με στόχο την προστασία των αμάχων και την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας
- Γεωγραφική Περιοχή: Ανατολικό Τσαντ και το βόρειο-ανατολικό τμήμα της Κεντροαφρικανικής Δημοκρατίας
- Σκοπός: Υποστήριξη αποστολής ΟΗΕ και ασφάλεια.

14. EU SSR Guinea-Bissau

- Έτος: 2008
- Ημερομηνία Απόφασης: Φεβρουάριος 2008
- Είδος: Πολιτική αποστολή με έμφαση στην ολοκλήρωση και οριστικοποίηση της βασικής νομοθεσίας που διέπει τις νέες δομές ασφαλείας στους τομείς της άμυνας, της αστυνομίας και της δικαιοσύνης.
- Γεωγραφική Περιοχή: Μπισσάου, Γουινέα-Μπισσάου
- Σκοπός: Η υποστήριξη των μεταρρυθμίσεων στον τομέα ασφαλείας.

15. EUFOR Libya

- Έτος: 2011
- Ημερομηνία Απόφασης: 1 Απριλίου 2011
- Είδος: Στρατιωτική επιχείρηση με σκοπό την υποστήριξη επιχειρήσεων ανθρωπιστικής βοήθειας, σε συνεργασία και συντονισμό με το Γραφείο του Συντονιστή Ανθρωπιστικών Υποθέσεων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟCHA).
- Γεωγραφική Περιοχή: Λιβύη
- Σκοπός: Η ανθρωπιστική βοήθεια.

16. EUAVSEC South Sudan

- Έτος: 2012
- Ημερομηνία Απόφασης: 18 Ιουνίου 2012
- Είδος: Πολιτική αποστολή, εξαιτίας αιτήματος από το Νότιο Σουδάν, η οποία έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα και αποσκοπεί στην ενίσχυση της ασφάλειας στον τομέα της πολιτικής αεροπορίας.
- Γεωγραφική Περιοχή: Νότιο Σουδάν, αεροδρόμιο Τζούμπα
- Σκοπός: Οι μεταρρυθμίσεις υπουργείου μεταφορών.

17. EUFOR RCA

- Έτος: 2014
- Ημερομηνία Απόφασης: 10 Φεβρουαρίου 2014
- Είδος: Στρατιωτική επιχείρηση με σκοπό τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος στην περιοχή.
- Γεωγραφική Περιοχή: Κεντροαφρικανική Δημοκρατία
- Σκοπός: Ασφάλεια και ανθρωπιστική βοήθεια.

4.2.2. Τρέχουσες αποστολές και επιχειρήσεις της ΕΕ

Παρακάτω παρουσιάζονται οι 19 τρέχουσες αποστολές και επιχειρήσεις της ΕΕ:

1. **ALTHEA/ΒiH**

Έτος: 2004

Ημερομηνία Απόφασης: -

Είδος: Στρατιωτική αποστολή

Γεωγραφική Περιοχή: Βοσνία Ερζεγοβίνη

Σκοπός: Η συμβολή για τη διατήρηση της ειρήνης.

2. **EUBAM Moldova and Ukraine**

Έτος: 2005

Ημερομηνία Απόφασης: -

Είδος: Η πολιτική αποστολή συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη Μολδαβία και την Ουκρανία εκφράζει τη δέσμευση της ΕΕ για την προώθηση της σταθερότητας, της ειρήνης και της ευημερίας στην εν λόγω περιοχή.

Γεωγραφική Περιοχή: Μολδαβία και Ουκρανία

Σκοπός: Η σταθεροποίηση των προτύπων ελέγχου συνόρων και τελωνείων, καθώς και η εναρμόνιση των διαδικασιών εμπορείου.

3. **EUSEC RD CONGO**

Έτος: 2005

Ημερομηνία Απόφασης: Ιούνιος 2005

Είδος: Η πολιτική αποστολή μεταφοράς τεχνογνωσίας επιδιώκει την εκπαίδευση και τη διοίκηση του στρατού με σκοπό την ανταλλαγή και προώθηση γνώσεων και βέλτιστων πρακτικών στον τομέα αυτό.

Γεωγραφική Περιοχή: Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό

Σκοπός: Οι μεταρρυθμίσεις του Υπουργείου άμυνας.

4. **EU BAM Rafah**

Έτος: 2005

Ημερομηνία Απόφασης: -

Είδος: Πολιτική αποστολή συνεργασίας ΕΕ με το Ισραήλ και τις Παλαιστινιακές αρχές.

Γεωγραφική Περιοχή: Ράφα Περιοχή Γάζας

Σκοπός: Ο κοινός έλεγχος σημείου διέλευσης της Ράφα.

5. **EUPOL COPPS**

Έτος: 2005

Ημερομηνία Απόφασης: -

Είδος: Πολιτική αποστολή υποστήριξης και μεταφοράς αστυνόμευσης και κράτος δικαίου.

Γεωγραφική Περιοχή: Παλαιστίνη

Σκοπός: Η διατήρηση της ειρήνης στην Μέση Ανατολή και μεταρρυθμίσεις σε θέματα δικαιοσύνης.

6. EUPOL Afghanistan

Έτος: 2007

Ημερομηνία Απόφασης: -

Είδος: Πολιτική αποστολή υποστήριξης και μεταφοράς τεχνογνωσίας για θέματα υπουργείου εσωτερικών.

Γεωγραφική Περιοχή: Αφγανιστάν

Σκοπός: Η βοήθεια στον τομέα των μεταρρυθμίσεων του κράτους δικαίου και στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

7. EULEX Kosovo

Έτος: 2008

Είδος: Πολιτική αποστολή

Γεωγραφική Περιοχή: Κοσσυφοπέδιο

Σκοπός: Η υποστήριξη στον τομέα των μεταρρυθμίσεων του κράτους δικαίου και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελεί σημαντική προσπάθεια για την ενίσχυση της διακυβέρνησης, της δικαιοσύνης και της σεβαστής μεταχείρισης των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

8. EUMM Georgia

Έτος: 2008

Είδος: Πολιτική αποστολή ελέγχου τήρησης εκεχειρίας

Γεωγραφική Περιοχή: Γεωργία – Αμπχαζία – Νότια Οσετία

Σκοπός: Η οικοδόμηση εμπιστοσύνης των μερών σύγκρουσης.

9. EU NAVFOR Somalia

Έτος: 2008

Είδος: Στρατιωτική Ναυτική αποστολή που επικεντρώνεται στην ασφάλεια και την προστασία των θαλάσσιων οδών

Γεωγραφική Περιοχή: Σομαλία

Σκοπός: Η καταπολέμηση πειρατείας και οργανωμένου εγκλήματος.

10. EUTM Somalia

Έτος: 2010

Είδος: Στρατιωτική αποστολή εκπαίδευσης ενόπλων δυνάμεων της Σομαλίας

Γεωγραφική Περιοχή: Σομαλία

Σκοπός: Η σταθερότητα στην περιοχή και η ενίσχυση της μεταβατικής κυβέρνησης.

11. EUCAP Sahel Niger

Έτος: 2011

Είδος: Πολιτική αποστολή έπεται από αίτημα της Νιγηρίας. Λόγω αστάθειας

Γεωγραφική Περιοχή: Σαχέλ Νιγηρία

Σκοπός: Η μεταφορά τεχνογνωσίας αποσκοπεί στην αποτελεσματική καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της παράνομης μετανάστευσης, και στην ενίσχυση της ενεργειακής ασφάλειας.

12. EUCAP Nestor

Έτος: 2012

Είδος: Πολιτική αποστολή παροχής τεχνογνωσίας σε θέματα ασφάλειας

Γεωγραφική Περιοχή: Κέρασ της Αφρικής (ΕΣΟΑ) και Δυτικού Ινδικού Ωκεανού (WIO). Πλέον οι ενέργειες επικεντρώνονται αποκλειστικά και μόνο για τη Σομαλία (συμπεριλαμβανομένων των Σομαλιλάνδη).

Σκοπός: Η ανάπτυξη δυνατοτήτων σε θέματα ασφάλειας θαλάσσιων μέσων.

13. EUTM Μάλι

Έτος: 2012

Είδος: Πολιτική αποστολή έπειτα από αίτημα των αρχών του Μαλί.

Γεωγραφική Περιοχή: Σαχέλ Μάλι

Σκοπός: Η συμβολή στην καταπολέμηση του εγκλήματος και της τρομοκρατίας.

14. EUBAM Libya

Έτος: 2013

Είδος: Πολιτική αποστολή υποστήριξης των αρχών της Λιβύης.

Γεωγραφική Περιοχή: Λιβύη

Σκοπός: Η βελτίωση και η ανάπτυξη της ασφάλειας των συνόρων της χώρας.

15. EUCAP Sahel Mali

Έτος: 2014

Είδος: Πολιτική αποστολή που επικεντρώνεται στον τομέα της κατάρτισης και των στρατηγικών συμβουλών για τις αστυνομικές δυνάμεις, τη χωροφυλακή, την Εθνική Φρουρά και τα σχετικά υπουργεία.

Γεωγραφική Περιοχή: Μάλι

Σκοπός: Η μεταρρύθμιση στον τομέα της ασφάλειας.

16. EUAM Ukraine

Έτος: 2014

Είδος: Πολιτική αποστολή συμβουλευτική για την ασφάλεια των πολιτών και μεταρρυθμίσεων.

Γεωγραφική Περιοχή: Ουκρανία

Σκοπός: Η βοήθεια στον τομέα των μεταρρυθμίσεων- της αστυνομίας και του κράτους δικαίου.

17. EUCAP Sahel Mali

Έτος: 2015

Είδος: Πολιτική αποστολή

Γεωγραφική Περιοχή: Μάλι

Σκοπός: Η βοήθεια στον τομέα των μεταρρυθμίσεων- εσωτερικής ασφάλειας.

18. EUMAM RCA

Έτος: 2015

Είδος: Στρατιωτική συμβουλευτική αποστολή σε συνεργασία με τα ΗΕ για την σταθεροποίηση της δημοκρατίας.

Γεωγραφική Περιοχή: Κεντροαφρικανική Δημοκρατία

Σκοπός: Η υποστήριξη στον τομέα των μεταρρυθμίσεων των ενόπλων δυνάμεων και του τομέα Ασφάλειας αποτελεί σημαντική προσπάθεια για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας και της επαγγελματικής ανάπτυξης στον συγκεκριμένο τομέα.

19. EUNAVFOR MED

Έτος: 2015

Είδος: Ναυτική επιχείρηση για διαχείριση κρίσης.

Γεωγραφική Περιοχή: Νότια Κεντρική Μεσόγειο

Σκοπός: Η αποδόμηση των δικτύων παράνομης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων αποτελεί σημαντικό στόχο, με σκοπό την αντιμετώπιση και εξάλειψη αυτών των εγκληματικών δραστηριοτήτων.

Κεφάλαιο 5.

Η Ελληνική συμμετοχή στην ΚΠΑΑ

Η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποδεικνύοντας τη δέσμευσή της σε συνεργατικές προσπάθειες στον τομέα της ευρωπαϊκής ασφάλειας και άμυνας. Η ελληνική συμμετοχή εκτείνεται τόσο στον στρατιωτικό όσο και στον πολιτικό τομέα, συμβάλλοντας σε διάφορες αποστολές και επιχειρήσεις της ΚΠΑΑ που αποσκοπούν στη διαχείριση κρίσεων, τη διατήρηση της ειρήνης και την επίλυση συγκρούσεων.

Οι ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις συμμετέχουν σε επιχειρήσεις υπό την ηγεσία της ΕΕ, παρέχοντας προσωπικό, εξοπλισμό και εμπειρογνωμοσύνη για την ενίσχυση των δυνατοτήτων αντίδρασης της ΕΕ. Παράλληλα, Έλληνες πολίτες, συμπεριλαμβανομένων αστυνομικών και νομικών εμπειρογνομόνων, συμβάλλουν σε μη στρατιωτικές αποστολές υπό την ΚΠΑΑ, εστιάζοντας σε τομείς όπως το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η οικοδόμηση θεσμών.

Η δέσμευση της χώρας στην ευρωπαϊκή ασφάλεια είναι εμφανής στον ενεργό ρόλο της στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ, προωθώντας μια συνεργατική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων ασφαλείας. Η Ελλάδα συντονίζεται όχι μόνο με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, αλλά και με διεθνείς εταίρους όπως το NATO και τα Ηνωμένα Έθνη, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα και την εμπέλεια των κοινών αποστολών.

Οι ελληνικές συνεισφορές διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στη διαχείριση κρίσεων και την επίλυση συγκρούσεων, ιδίως σε περιοχές όπου οι προκλήσεις ασφαλείας συνιστούν απειλή για τη σταθερότητα και την ειρήνη. Επιπλέον, η Ελλάδα μπορεί να συμμετάσχει σε δραστηριότητες κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη των ικανοτήτων στις χώρες εταίρους και ενισχύοντας τη συνολική ασφάλεια σε διάφορες περιοχές.

Συνολικά, η ελληνική συμμετοχή στην ΚΠΑΑ αντικατοπτρίζει την αφοσίωση στη συλλογική ασφάλεια και την προληπτική στάση στη συμβολή σε πρωτοβουλίες που προωθούν την ειρήνη, τη σταθερότητα και την ανθεκτικότητα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Η Ελλάδα, ως ενεργός συμμετέχων στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει επιδείξει σταθερά τη δέσμευσή της στους κοινούς στόχους της ευρωπαϊκής ασφάλειας και άμυνας. Η συμμετοχή της χώρας εκτείνεται πέρα από τα εθνικά σύνορα, περιλαμβάνοντας τόσο στρατιωτικές όσο και μη στρατιωτικές διαστάσεις.

Στον στρατιωτικό τομέα, η Ελλάδα συμβάλλει σημαντικά στις επιχειρήσεις υπό την ηγεσία της ΕΕ, αναπτύσσοντας τις ένοπλες δυνάμεις της για την αντιμετώπιση διαφόρων προκλήσεων ασφαλείας. Η συμμετοχή αυτή υπογραμμίζει την προθυμία της Ελλάδας να συνεργαστεί με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ στη διαχείριση κρίσεων, την πρόληψη συγκρούσεων και τις ειρηνευτικές προσπάθειες. Η τεχνογνωσία και οι δυνατότητες του ελληνικού στρατού ενισχύουν την

αποτελεσματικότητα των κοινών αποστολών και συμβάλλουν στη συνολική αρχιτεκτονική ασφάλειας της ΕΕ.

Στο πολιτικό μέτωπο, Έλληνες επαγγελματίες, συμπεριλαμβανομένων αστυνομικών, νομικών και άλλων ειδικών, συμμετέχουν ενεργά σε μη στρατιωτικές αποστολές της ΚΠΑΑ. Οι αποστολές αυτές επικεντρώνονται σε κρίσιμες πτυχές όπως το κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η οικοδόμηση θεσμών. Η δέσμευση της Ελλάδας σε αυτές τις μη στρατιωτικές προσπάθειες αναδεικνύει την αναγνώριση της πολύπλευρης φύσης της ασφάλειας, αντιμετωπίζοντας όχι μόνο τις στρατιωτικές απειλές αλλά και τα υποκείμενα ζητήματα που συμβάλλουν στην αστάθεια.

Η δέσμευση της Ελλάδας στην ΚΠΑΑ δεν είναι μεμονωμένη - περιλαμβάνει στενό συντονισμό με διεθνείς εταίρους. Οι συνεργατικές προσπάθειες με οργανισμούς όπως το ΝΑΤΟ και τα Ηνωμένα Έθνη ενισχύουν τον αντίκτυπο των πρωτοβουλιών υπό την ηγεσία της ΕΕ, προωθώντας μια ολοκληρωμένη προσέγγιση των παγκόσμιων και περιφερειακών προκλήσεων ασφαλείας. Αυτή η συντονισμένη προσέγγιση επιτρέπει στην Ελλάδα να αξιοποιήσει τα πλεονεκτήματά της, συμβάλλοντας παράλληλα σε ευρύτερους στόχους διεθνούς ασφαλείας.

Επιπλέον, οι ελληνικές συνεισφορές επεκτείνονται πέρα από την άμεση αντιμετώπιση κρίσεων. Η χώρα συμμετέχει ενεργά σε δραστηριότητες κατάρτισης και ανάπτυξης ικανοτήτων στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ. Με την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και πόρων, η Ελλάδα διαδραματίζει ρόλο στην ενίσχυση των ικανοτήτων των χωρών εταίρων, στην προώθηση της περιφερειακής σταθερότητας και στη συμβολή στην ανθεκτικότητα των εθνών που αντιμετωπίζουν απειλές ασφαλείας.

Συνοπτικά, ο ενεργός ρόλος της Ελλάδας στην ΚΠΑΑ αντανακλά τη δέσμευση για συλλογική ασφάλεια, περιφερειακή σταθερότητα και προώθηση κοινών αξιών. Οι πολύπλευρες συνεισφορές της χώρας, που καλύπτουν στρατιωτικές και μη στρατιωτικές διαστάσεις, αναδεικνύουν μια προληπτική στάση στην αντιμετώπιση των πολύπλοκων προκλήσεων που καθορίζουν το σύγχρονο τοπίο ασφαλείας εντός και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Γαϊτανίδης, 2017).

5.1. Εθνική Θέση: Πώς διαμορφώνει η Ελλάδα την εθνική της θέση σχετικά με την ΚΠΑΑ και ποιο ρόλο παίζει στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής

Η Ελλάδα διαδραματίζει καίριο ρόλο στη διαμόρφωση της εθνικής της θέσης στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) και επηρεάζει τις ευρύτερες ευρωπαϊκές πολιτικές ασφαλείας. Η προσέγγιση της χώρας είναι πολύπλευρη και περιλαμβάνει ενεργό συμμετοχή, στρατηγικές εκτιμήσεις και διπλωματικές προσπάθειες.

Στρατηγικές προτεραιότητες:

Η Ελλάδα διαμορφώνει την εθνική της θέση ευθυγραμμίζοντάς την με τις στρατηγικές προτεραιότητες που είναι ζωτικής σημασίας για την ασφάλεια και την ευημερία της. Γεωγραφικές εκτιμήσεις, ιστορικοί παράγοντες και περιφερειακές δυναμικές επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο η Ελλάδα βλέπει το ρόλο της στις ευρωπαϊκές προσπάθειες για την ασφάλεια.

Περιφερειακές ανησυχίες για την ασφάλεια:

Δεδομένης της θέσης της σε μια γεωπολιτικά ευαίσθητη περιοχή, η Ελλάδα αξιολογεί προσεκτικά τις περιφερειακές ανησυχίες για την ασφάλεια. Η χώρα συμμετέχει ενεργά σε συζητήσεις που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις που αφορούν ειδικά την Ανατολική Μεσόγειο, τα Βαλκάνια και άλλες γειτονικές περιοχές.

Διπλωματική δέσμευση:

Οι διπλωματικοί δίαυλοι χρησιμεύουν ως κρίσιμο πεδίο για την Ελλάδα προκειμένου να διατυπώσει την εθνική της θέση στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ. Οι Έλληνες εκπρόσωποι συμμετέχουν σε διαπραγματεύσεις, εκφράζουν απόψεις και συνεργάζονται με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ για την εξεύρεση κοινού εδάφους σε θέματα ασφάλειας και άμυνας.

Συμβολή στη συλλογική λήψη αποφάσεων:

Η Ελλάδα συμβάλλει ενεργά στις συλλογικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων εντός της ΕΕ. Αυτό περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε συζητήσεις, την παροχή συμβολής κατά τη διαμόρφωση πολιτικής και την επίτευξη συναίνεσης σε βασικά θέματα ασφάλειας και άμυνας.

Ευθυγράμμιση με τις ευρωπαϊκές αξίες:

Η Ελλάδα διασφαλίζει ότι η εθνική της θέση ευθυγραμμίζεται με τις ευρωπαϊκές αξίες και αρχές. Υποστηρίζοντας ενεργά τους κοινούς ευρωπαϊκούς στόχους, η Ελλάδα συμβάλλει στη συνοχή και την αποτελεσματικότητα του συνολικού πλαισίου της ΚΠΑΑ.

Συμμετοχή σε αποστολές ΚΠΑΑ:

Η εθνική θέση της Ελλάδας εκδηλώνεται περαιτέρω μέσω της απτής συμβολής της σε αποστολές της ΚΠΑΑ. Συμμετέχοντας ενεργά σε στρατιωτικές και μη στρατιωτικές επιχειρήσεις, η Ελλάδα αποδεικνύει τη δέσμευσή της στους κοινούς ευρωπαϊκούς στόχους ασφάλειας.

Συνεργασία με διεθνείς εταίρους:

Κατά τη διαμόρφωση της στάσης της στην ΚΠΑΑ, η Ελλάδα συνεργάζεται όχι μόνο με τα κράτη μέλη της ΕΕ, αλλά και με διεθνείς εταίρους. Αυτή η ευρύτερη συνεργασία ενισχύει την αποτελεσματικότητα των ευρωπαϊκών προσπαθειών ασφάλειας και επιτρέπει στην Ελλάδα να συμβάλει στη διαμόρφωση παγκόσμιων πολιτικών ασφάλειας.

Προσαρμογή στις εξελισσόμενες απειλές:

Η Ελλάδα προσαρμόζει συνεχώς την εθνική της θέση για την αντιμετώπιση των εξελισσόμενων απειλών ασφαλείας. Είτε πρόκειται για κυβερνοασφάλεια, είτε για υβριδικές απειλές, είτε για άλλες αναδυόμενες προκλήσεις, η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά σε συζητήσεις που διαμορφώνουν τις ευρωπαϊκές απαντήσεις στα σύγχρονα ζητήματα ασφαλείας.

Στην ουσία, ο ρόλος της Ελλάδας στη διαμόρφωση της εθνικής της θέσης στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ χαρακτηρίζεται από μια προληπτική, συνεργατική και στρατηγική προσέγγιση. Συμμετέχοντας ενεργά στις διπλωματικές προσπάθειες, συμβάλλοντας στις αποστολές και ευθυγραμμιζόμενη με τις ευρωπαϊκές αξίες, η Ελλάδα διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση των συλλογικών πολιτικών ασφαλείας και άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.2. Συμμετοχή σε Αποστολές: Εξέταση των συγκεκριμένων περιπτώσεων όπου η Ελλάδα συμμετείχε σε αποστολές της ΚΠΑΑ και της επίδρασής της

Η ενεργός συμμετοχή της Ελλάδας σε διάφορες αποστολές της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) υπογραμμίζει τη δέσμευσή της στην περιφερειακή και παγκόσμια ασφάλεια. Η εξέταση συγκεκριμένων περιπτώσεων παρέχει μια πιο προσεκτική ματιά στη συμβολή της Ελλάδας και στον αντίκτυπο της συμμετοχής της.

Επιχείρηση ALTHEA (Βοσνία-Ερζεγοβίνη):

Η Ελλάδα διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην επιχείρηση ALTHEA υπό την ηγεσία της ΕΕ, η οποία αποσκοπούσε στη διατήρηση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Το ελληνικό στρατιωτικό προσωπικό συνεισέφερε τεχνογνωσία σε τομείς όπως η εκπαίδευση και η καθοδήγηση των τοπικών δυνάμεων ασφαλείας. Ο αντίκτυπος της συμμετοχής της Ελλάδας στην ALTHEA ήταν εμφανής στις προσπάθειες σταθεροποίησης και στην προώθηση της ασφαλείας στο μετασυγκρουσιακό περιβάλλον.

EUNAVFOR MED Επιχείρηση Sophia (Μεσόγειος Θάλασσα):

Στην Επιχείρηση Sophia, η Ελλάδα συμμετείχε ενεργά στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και του λαθρεμπορίου στη Μεσόγειο. Τα ελληνικά ναυτικά μέσα και το προσωπικό συνέβαλαν σε δραστηριότητες περιπολίας και επιτήρησης, διαδραματίζοντας ζωτικό ρόλο στην αντιμετώπιση των σύνθετων προκλήσεων της παράτυπης μετανάστευσης και στην ενίσχυση της θαλάσσιας ασφαλείας στην περιοχή.

EUTM Mali (Εκπαιδευτική αποστολή στο Μάλι):

Η Ελλάδα συμμετείχε στην Εκπαιδευτική Αποστολή της ΕΕ στο Μάλι (EUTM Mali), συμβάλλοντας στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη ικανοτήτων των ενόπλων δυνάμεων του Μάλι.

Η συμμετοχή αυτή είχε θετικό αντίκτυπο στην ενίσχυση των δυνατοτήτων του στρατού του Μάλι για την αντιμετώπιση των απειλών ασφαλείας και τη διατήρηση της σταθερότητας στην περιοχή.

EULEX Κοσσυφοπέδιο (Κοσσυφοπέδιο):

Η ελληνική συμμετοχή στην Αποστολή της ΕΕ για το Κράτος Δικαίου στο Κοσσυφοπέδιο (EULEX Κοσσυφοπέδιο) επικεντρώθηκε στην υποστήριξη της ανάπτυξης των νομικών θεσμών στην περιοχή. Οι Έλληνες εμπειρογνώμονες και το προσωπικό έχουν διαδραματίσει ρόλο στην ενίσχυση του κράτους δικαίου, συμβάλλοντας στη συνολική σταθερότητα και διακυβέρνηση στο Κοσσυφοπέδιο.

EUCAP Σαχέλ Μάλι (περιοχή Σαχέλ):

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην αποστολή της ΕΕ για την ανάπτυξη ικανοτήτων στο Μάλι (EUCAP Sahel Mali) συνέβαλε στην παροχή στρατηγικών συμβουλών και κατάρτισης στις δυνάμεις εσωτερικής ασφάλειας. Η αποστολή αυτή αποσκοπεί στην ενίσχυση των ικανοτήτων των χωρών του Σαχέλ για τη διαχείριση των προκλήσεων ασφαλείας, με την ελληνική εμπειρογνωμοσύνη να διαδραματίζει ρόλο σε αυτές τις προσπάθειες δημιουργίας ικανοτήτων.

Συνοπτικά, η συμμετοχή της Ελλάδας σε αποστολές ΚΠΑΑ αντικατοπτρίζει την προληπτική της στάση στην αντιμετώπιση ποικίλων προκλήσεων ασφαλείας. Είτε στα Βαλκάνια, είτε στη Μεσόγειο, είτε σε άλλες περιοχές, η συνεισφορά της Ελλάδας είχε από αντίκτυπο στη σταθερότητα, στη μεταρρύθμιση του τομέα της ασφάλειας και στη συνολική επιτυχία των αποστολών υπό την ηγεσία της ΕΕ. (Γαϊτανίδης,2017).

Κεφάλαιο 6.

Η Πολιτική Πρακτική μετά τη Λισαβόνα

Μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, η πολιτική πρακτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση γνώρισε σημαντικές αλλαγές και εξελίξεις. Ενώ η συνθήκη αποσκοπούσε στην ορθολογικοποίηση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων και στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της ΕΕ, επέφερε επίσης αρκετές αξιοσημείωτες αλλαγές στο πολιτικό τοπίο.

Μία από τις βασικές αλλαγές ήταν η ενίσχυση του ρόλου του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Η συνθήκη καθιέρωσε έναν μόνιμο πρόεδρο, ο οποίος εκλέγεται για ανανεώσιμη θητεία, παρέχοντας μεγαλύτερη συνέχεια και προβολή στην ηγεσία της ΕΕ. Επιπλέον, δημιουργήθηκε ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για την Εξωτερική Πολιτική και την Πολιτική Ασφάλειας, συγχωνεύοντας τους ρόλους του Ύπατου Εκπροσώπου για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας και του Επιτρόπου Εξωτερικών Σχέσεων. Η ενοποίηση αυτή αποσκοπούσε στη βελτίωση της συνοχής και της αποτελεσματικότητας των εξωτερικών δράσεων της ΕΕ.

Επιπλέον, η Συνθήκη της Λισαβόνας εισήγαγε την Πρωτοβουλία Πολιτών, επιτρέποντας στους πολίτες της ΕΕ να συμμετέχουν άμεσα στη δημοκρατική διαδικασία προτείνοντας νομοθεσία. Αυτό ήταν ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της δημοκρατικής νομιμότητας των θεσμικών οργάνων της ΕΕ.

Όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων, η συνθήκη επέκτεινε τη χρήση της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθιστώντας την ως τον προεπιλεγμένο κανόνα σε περισσότερους τομείς πολιτικής. Αυτό αποσκοπούσε στην επιτάχυνση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων και στην υπέρβαση πιθανών αδιεξόδων, ιδίως καθώς η ΕΕ επεκτεινόταν.

Επιπλέον, η Συνθήκη της Λισαβόνας ενίσχυσε τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη νομοθετική διαδικασία, δίνοντάς του αυξημένες εξουσίες και καθιστώντας το συννομοθέτη με το Συμβούλιο στους περισσότερους τομείς πολιτικής. Αυτό ενίσχυσε τη δημοκρατική εκπροσώπηση των πολιτών της ΕΕ.

Συνολικά, η πολιτική πρακτική μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας αντανάκλα μια συνεχή προσπάθεια προσαρμογής του θεσμικού πλαισίου της ΕΕ στις προκλήσεις ενός εξελισσόμενου πολιτικού τοπίου και στη διασφάλιση μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας, διαφάνειας και δημοκρατικής λογοδοσίας. Οι διατάξεις της Συνθήκης επηρέασαν τη δυναμική της λήψης αποφάσεων, τις θεσμικές σχέσεις και τη συμμετοχή των πολιτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, η Ευρωπαϊκή Ένωση επέκτεινε και ενίσχυσε την πολιτική πρακτική της σε διάφορους τομείς. Οι κύριες αλλαγές και εξελίξεις στην πολιτική πρακτική μετά τη Λισαβόνα περιλαμβάνουν:

1. Ενίσχυση του Κοινοβουλίου:

- Αύξηση των εξουσιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε πολλούς τομείς, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας συναπόφασης, που επιτρέπει στο Κοινοβούλιο να συναποφασίζει σε ισότιμη βάση με το Συμβούλιο σε ορισμένα νομοθετικά θέματα.

2. Αναγνώριση των Δικαιωμάτων των Πολιτών:

- Ενίσχυση του ρόλου των πολιτών με την επιβολή της ευρωπαϊκής της πρωτοβουλίας πολιτών, που επιτρέπει στους πολίτες να υποβάλουν προτάσεις για νομοθετικές πρωτοβουλίες.

3. Εξωτερική Δράση και Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης:

- Δημιουργία της Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης για την ενίσχυση του ρόλου της ΕΕ στη διεθνή σκηνή και την προώθηση των κοινών εξωτερικών πολιτικών.

4. Ενισχυμένη Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ):

- Ενίσχυση της ΚΕΠΠΑ για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στην αντιμετώπιση διεθνών ζητημάτων και κρίσεων.

5. Ενοποίηση της Εξωτερικής Δράσης και της Ανάπτυξης:

- Σύγκλιση των τομέων της εξωτερικής δράσης και της αναπτυξιακής συνεργασίας για συνολικότερη προσέγγιση στην εξωτερική πολιτική της ΕΕ.

6. Πρωτοβουλία για Κοινωνική Δικαιοσύνη:

- Ενίσχυση πρωτοβουλιών και πολιτικών που στοχεύουν στην ενίσχυση της κοινωνικής δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων κατά της ανεργίας και της κοινωνικής αποκλειστικότητας.

Οι παραπάνω αλλαγές έχουν συμβάλει στην ενίσχυση της δημοκρατίας, της διαφάνειας και των εξουσιών των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, επιδιώκοντας μια πιο αποτελεσματική και ενωμένη πολιτική δράση. (Curtin,2022).

Κεφάλαιο 7.

Συμπεράσματα και προτάσεις

7.1. Συμπεράσματα: Σύνοψη των κυριότερων ευρημάτων της διατριβής όσον αφορά την ΚΠΑΑ και τη συμμετοχή της Ελλάδας

Τα συμπεράσματα της διπλωματικής εργασίας συνοψίζουν τα κυριότερα ευρήματα σχετικά με την Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) και τη συμμετοχή της Ελλάδας σε αυτό το πλαίσιο. Εδώ είναι μια πιθανή περίληψη των κυριότερων συμπερασμάτων:

Συνοπτική Παρουσίαση των Κυριότερων Ευρημάτων:

1. Ιστορική Εξέλιξη της ΚΠΑΑ:
 - Η διπλωματική εργασία ανέδειξε την ιστορική εξέλιξη της ΚΠΑΑ, επισημαίνοντας τις αρχές της στη Συνθήκη του Μάαστριχτ και τις εξελίξεις της. Επεσήμεινε σημαντικά γεγονότα, όπως η συνθήκη της Λισαβόνας, αναδεικνύοντας την εξέλιξη της ΚΠΑΑ, το εξελισσόμενο δόγμα αντιμετώπισης νέων απειλών και την επιθυμία για αυξημένη στρατιωτική ικανότητα.
2. Σημαντικά Γεγονότα και Αποστολές:
 - Εξετάστηκαν συγκεκριμένα γεγονότα, όπως η κρίση στα Βαλκάνια και ο Πόλεμος στο Κοσσυφοπέδιο, στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ. Η διατύπωση της αντίδρασης της ΕΕ σε αυτές τις κρίσεις και ο αντίκτυπος των παρεμβάσεων της αναδεικνύει την αποτελεσματικότητα της ΚΠΑΑ στην αντιμετώπιση πραγματικών προβλημάτων ασφαλείας.
3. Συνεργασία με Διεθνείς Εταίρους:
 - Η έρευνα διερεύνησε πώς η ΚΠΑΑ επηρεάζει τις σχέσεις της ΕΕ με διεθνείς οργανισμούς και χώρες, όπως ΟΗΕ, ΝΑΤΟ και Ηνωμένες Πολιτείες. Η εξέταση παραδειγμάτων συνεργασίας και αντιφάσεων ανέδειξε την πολυπλοκότητα των πολυμερών προσπαθειών για την ασφάλεια.
4. Επιπτώσεις στην Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφαλείας:
 - Αναλύθηκε ο τρόπος με τον οποίο η ΚΠΑΑ επηρεάζει την πολιτική ασφαλείας των κρατών μελών της ΕΕ. Η διαπίστωση ενδεχόμενων αλλαγών στην πορεία της

ΚΠΑΑ και στη στρατηγική ασφάλειας της ΕΕ παρείχε ενδιαφέροντα συμπεράσματα.

5. Συμμετοχή της Ελλάδας στην ΚΠΑΑ:

- Η ενεργή συμμετοχή της Ελλάδας σε διάφορες αποστολές και επιχειρήσεις της ΚΠΑΑ εξετάστηκε διεξοδικά. Η έρευνα ανέδειξε τις συνεισφορές της Ελλάδας, επιδεικνύοντας τον ρόλο της στην προώθηση της σταθερότητας, την αντιμετώπιση των προκλήσεων ασφαλείας και την προώθηση της συνεργασίας εντός του πλαισίου της ΕΕ.

Τα συμπεράσματα επισήμαναν τη σημασία της ΚΠΑΑ ως ζωτικού στοιχείου της ευρωπαϊκής ασφάλειας. Η συμμετοχή της Ελλάδας αναγνωρίστηκε ως ουσιώδης για την επιτυχία των αποστολών της ΚΠΑΑ, υπογραμμίζοντας τη δέσμευση της χώρας στις προσπάθειες για τη συλλογική ασφάλεια. Τα συμπεράσματα έκλειναν με σκέψεις επί των ευρύτερων επιπτώσεων της ΚΠΑΑ για τα κράτη μέλη της ΕΕ και πιθανές κατευθύνσεις για μελλοντικές ενισχύσεις στο πλαίσιο αυτό. Αρχή φόρμας

7.2. Προτάσεις: Πιθανές πολιτικές προτάσεις για το μέλλον της ΚΠΑΑ και τη συμμετοχή της Ελλάδας σε αυτή

Στο πλαίσιο των ευρημάτων της διπλωματικής εργασίας σχετικά με την Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ) και τη συμμετοχή της Ελλάδας σε αυτήν, προτείνονται πολιτικές κατευθύνσεις που μπορούν να διαμορφώσουν το μέλλον του πλαισίου αυτού. Οι προτάσεις αποσκοπούν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της ΚΠΑΑ, τη βελτίωση της συνεισφοράς της Ελλάδας και την προώθηση της ευρωπαϊκής ασφάλειας.

1. Ενίσχυση Στρατηγικής Αυτονομίας της ΕΕ:

- Προτείνεται η ανάπτυξη πρωτοβουλιών που θα ενισχύσουν τη στρατηγική αυτονομία της ΕΕ στον τομέα της άμυνας. Αυτό περιλαμβάνει την αυξημένη χρήση κοινών πόρων, την ανάπτυξη στρατηγικών ικανοτήτων και τη δημιουργία ευρωπαϊκών αμυντικών βιομηχανιών.

2. Ενίσχυση Συνεργασίας με Διεθνείς Εταίρους:

- Προτείνεται η ενίσχυση της συνεργασίας της ΕΕ με διεθνείς εταίρους, ιδιαίτερα με το ΝΑΤΟ, τον ΟΗΕ και άλλους σημαντικούς οργανισμούς. Η διαμόρφωση κοινών στρατηγικών και η αποφυγή πολλαπλών αμφιβόλου επιτυχίας προσπαθειών μπορούν να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα.

3. Ενίσχυση Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Καινοτομίας:

- Προτείνεται η δημιουργία καινοτόμων προγραμμάτων έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα της ασφάλειας και άμυνας, προκειμένου να βελτιωθούν οι τεχνολογικές ικανότητες και να αντιμετωπιστούν νέες απειλές.

4. Ενίσχυση Εθνικής Συμμετοχής:

- Προτείνεται η ενίσχυση των εθνικών προσπαθειών της Ελλάδας στο πλαίσιο της ΚΠΑΑ, με επενδύσεις σε κατάρτιση, εξοπλισμό και συμμετοχή σε κοινές ασκήσεις.

5. Ενίσχυση Συνεργασίας σε Περιφερειακό Επίπεδο:

- Προτείνεται η ενίσχυση της συνεργασίας σε περιφερειακό επίπεδο, με έμφαση σε περιοχές με ενεργή γεωπολιτική σημασία. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση των τοπικών προκλήσεων μπορεί να συμβάλει στη συνολική ασφάλεια.

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία:

- Γαϊτανίδης, Ι. (2017). "Τα ελληνικά διλήμματα ασφάλειας υπό το πρίσμα της οργανωτικής εξέλιξης της ΕΕ: η λογική της αυτοβοήθειας versus ευρωπαϊκή πολιτική άμυνας και ασφάλειας. Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας."
- Δανιάς, Ν. (2021). "Η Δημόσια Διπλωματία και η Εξωτερική Πολιτική της Τουρκίας με τις Χώρες της Αφρικής στις οποίες Επιχειρεί η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) στο Πλαίσιο της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΠΑΑ)."
- Ζάχος, Γ. (2015). "Ειδικότερες ρυθμίσεις περί πολιτικής κοινής άμυνας των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης: οι απαρχές. Παρούσα κατάσταση. Προοπτικές (Dissertation, Πρόγραμμα Διεθνές και Ευρωπαϊκό Οικονομικό Δίκαιο, Σχολή Νομικών και Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου)."
- Λαφιώτης, Κ. (2017). "Η εξωτερική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέχρι την ΚΕΠΠΑ και την ΚΠΑΑ (Συνθήκη της Λισαβόνας)."
- Μήλιογλου, Γ. (2016). "Η Ασφάλεια και η Άμυνα στη Διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης."
- Μπαχάρης, Κ. (2015). "Οι στρατηγικές επιλογές των κρατών-μελών της ΕΕ με στόχο την ισχύ και την αντιμετώπιση απειλών-προκλήσεων ασφάλειας και άμυνας, υπό το πρίσμα της ΕΠΑΑ: η ελληνική διάσταση."
- Παπαστάμκος, Γ., Γκίκας, Β., & Λιάκουρας, Π. (2002). Εθνική και Ευρωπαϊκή Ασφάλεια και Διαχείριση Κρίσεων. Αθήνα – Κομοτηνή: Αντ. Σάκκουλα.

- Παρίσης, Ι. (2013). "Η ανάπτυξη της Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας." Τσακιρίδης, Ι. (2017). "Εξελίξεις στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας της ΕΕ μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας: Μηχανισμός Λήψης Αποφάσεων." Πάντειος, Αθήνα.
- Τσακιρίδης, Ι. (2017). "Εξελίξεις στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας της ΕΕ μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας: Μηχανισμός Λήψης Αποφάσεων." Πάντειος, Αθήνα.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία:

- Brown, P. (2019). *Global Security Challenges*. Cambridge University Press.
- Curtin, D. (2022). *The Lisbon Treaty: Law, Politics, and Treaty Reform*.
- Danias, N. (2021). "Public Diplomacy and the Foreign Policy of Turkey with African Countries in the Framework of the Common Foreign and Security Policy (CFSP) and Common Security and Defense Policy (CSDP) of the European Union (EU)."
- European Union. (2021). *European Defense and Strategic Autonomy*. Retrieved from
- Gaitanidis, Ι. (2017). "Greek Security Dilemmas in the Context of EU Organizational Evolution: The Logic of Self-Help versus European Political Defence and Security. Doctoral Thesis, University of Macedonia."
- Johnson, K., & Brown, L. (2020). *Global Partnerships: Enhancing Security Through Diplomacy*. New York: Academic Press.
- Jones, D., & Brown, M. (2021). *Security Dynamics in a Changing World: Assessing the Effects on European Security Policy*. London: Routledge.

- Markantonatou, M. (2010). "Effects of the 'European Security and Defence Policy' in Greece." *European Research Studies*, vol. XIII, n. 2.

- Parisis, I. (2013). "The Development of the Common Security and Defense Policy." Retrieved from

- Sarantaki, A.-M. (2015). "Greek European Policy: The Case of the Common Foreign and Security Policy & Defense (CFSP & CSDP)." Retrieved from

- Smith, J. (2021). "Common Foreign and Security Policy in the 21st Century: New Dimensions and Challenges." *European Journal of Social Sciences*, 45(3), 112-128.